

Vad har hänt på biblioteket?
En studie av kulturaktiviteter på
Ulricehamns stadsbibliotek

KARIN ENGVALL
SARA SAIFI

Svensk titel	Vad har hänt på biblioteket? En studie av kulturaktiviteter på Ulricehamns stadsbibliotek
Engelsk titel	What has happened at the library? A study of the cultural activities at the Public library of Ulricehamn
Författarna	Karin Engvall och Sara Saifi
Färdigställt	2000
Handledare	Eva Hemmungs-Wirtén, Kollegium 1

Abstract:

This thesis is about the public library of Ulricehamn and the cultural activities at the library during the period from 1960 to 1998. We have focused on the study of the cultural activities. It begins with the foundation of the library of Ulricehamn and a historical background to it. It follows with the definitions of the public library and a historical background to the public library in Sweden. Then we present the goal of the public library in general and the goal of Ulricehamn's city library. Next part is about library and cultural policy. Then follows the cultural activities we have chosen: Artotek, children's theater, library's day/book's day, book's evening, lecture's and visit of authors, association activities, unprinted media, music and lyrics, storytelling, contests and exhibitions.

Nyckelord: Allmänskultur Folkbibliotek Kulturpolitik

FÖRORD

Vi vill tacka Karin Hernqvist postumt för det arbete hon lagt ner med att samla tidningsartiklar om Ulricehamns bibliotek.

Vi vill också tacka följande för deras medverkan: Ingrid Bråtegren, Gunvor Kettil, Lars Öberg, Karin Ekegren och Karin Semberg.

Dessutom vill vi tacka Erin Winslow som hjälpte oss med att ta fram protokollen i Ulricehamns kommunarkiv.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.0 INLEDNING.....	7
1.1 Syfte.....	8
1.2 Metod och material.....	8
1.3 Tidigare forskning.....	11
2.0 HISTORISK BAKGRUND.....	13
2.1 Vad är ett folkbibliotek?	13
2.2 Folkbibliotekens målsättning	14
2.3 Den ideologiska målsättningen.....	15
2.4 Ulricehamns stad.....	16
2.5 Ulricehamns stadsbibliotek.....	16
2.6 Bibliotek och kulturpolitik	20
3.0 KULTURAKTIVITETER PÅ BIBLIOTEKET.....	25
3.1 Artotek.....	25
3.1.1 Egna kommentarer.....	27

3.2 Barnteater.....	27	
3.2.1 Egna kommentarer.....	28	
3.3 Bibliotekets dag/bokens dag.....		28
3.3.1 Egna kommentarer.....	29	
3.4 Bokafton.....	29	
3.4.1 Egna kommentarer.....	30	
3.5 Föreläsningar/Föredrag och författarbesök.....	30	
3.5.1 Egna kommentarer.....	31	
3.6 Föreningsverksamhet.....	31	
3.6.1 Egna kommentarer.....	32	
3.7 Musik och lyrik	32	
3.7.1 Egna kommentarer.....	33	
3.8 Otryckta medier.....	33	
3.8.1 Egna kommentarer.....	34	
3.9 Sagostunder		34
3.9.1 Egna kommentarer.....	35	
3.10 Tävlingar.....		36
3.10.1 Egna kommentarer.....	36	

3.11 Utställningar.....	
...36	
3.11.1 Egna kommentarer.....	38
4.0 DISKUSSION.....	39
5.0 SAMMANFATTNING.....	45
NOTFÖRTECKNING	
KÄLL OCH LITTERATURFÖRTECKNING	
BILAGOR	

1.0 INLEDNING

Bakgrunden till den här uppsatsen är att vi båda är intresserade av biblioteks historia och kulturpolitik. Vi började att studera bibliotekshistoria rent allmänt från 1900- talets början. Våra studier inkluderade Valfrid Palmgren och framväxten av folkbibliotek i Sverige. Under arbetets gång fann vi det mer intressant att undersöka kulturverksamheten på biblioteket och kulturpolitik. Vi bestämde oss för att den historiska delen endast skulle utgöra en bakgrund.

Vår utgångspunkt till valet att studera ett bibliotek i en liten kommun är boken *Ska biblioteken göra allt?*. Vi fastnade för Erik Östlings inlägg *Biblioteket som bibliotek*, där han diskuterar frågan om kulturverksamheter på bibliotek. Hans åsikt är att kulturverksamheter på bibliotek i mindre kommuner bör utvidgas i möjligaste mån. Dock utan att bibliotekets primära funktion, att förmedla information, blir lidande. Vad beträffar bibliotek i större och medelstora kommuner anser han att de delvis kan upphöra med kulturverksamhet som kan lika gärna utföras av andra institutioner eller föreningar.ⁱ

Vi inriktade oss på Ulricehamns stadsbibliotek på grund av att Sara har lokal förankring till Ulricehamn. Vi ville undersöka närmare hur kulturlivet på biblioteket ser ut på lokal nivå.

Vi vill definiera två nyckel begrepp: kulturpolitik och kulturnämnd samt vår egen definition av kulturverksamhet.

Kulturpolitik: enligt *Nationalencyklopedin* ” debatten om och beslutsprocessen kring offentliga insatser för att främja ett rikt kulturliv och att bevara och utveckla olika kulturmiljöer”.ⁱⁱ

Kulturnämnd: enligt *Nationalencyklopedin* ” kommunal nämnd med övergripande ansvar för alla kommunala kulturaktiviteter. Kulturnämnd fanns tidigare i de flesta kommuner, men efter införandet av 1991 års kommunallag har den slagits samman med fritidsnämnden i ett 90- tal kommuner”.ⁱⁱⁱ

I begreppet **kulturverksamhet** lägger vi in aktiviteter öppna för allmänheten. Dessutom vill vi räkna in CD-skivor och videoband som kulturaktiviteter under rubriken otryckta medier. Vi anser att musik och film är en del av kulturen.

1.1 Syfte

Vårt syfte med denna uppsats är att studera Ulricehamns stadsbibliotek, med särskild tonvikt på kulturaktiviteterna på biblioteket under perioden 1960 till 1998. Vi kommer inte att undersöka alla år utan har gjort ett urval. Eftersom vi fann att 1980-talet var en intressant period i Ulricehamns stadsbiblioteks historia, har vi fokuserat på denna tid.

Problemformulering

Vår övergripande problemställning är: **Hur har kulturaktiviteterna på biblioteket utvecklats från 1960 till 1998?**

Frågeställningar:

- Vilka kulturaktiviteter har förekommit på Ulricehamns stadsbibliotek?
- Hur har kulturpolitik påverkat biblioteket?

1.2 Metod och Material

Vi vill gå på djupet och ge en bild av den faktiskt föreliggande situationen. Vi beskriver aktiviteterna deskriptivt och ger en bakgrund till dem, samtidigt som vi vill göra en analys av hur kultur aktiviteterna utvecklats. Vårt material är huvudsakligen baserat på primärkällor i form av tidningsartiklar, annonser och verksamhetsberättelser kompletterat med sekundärkällor i form av intervjuer och litteratur.

Först några ord om bibliotekshistorisk forskning. Romulo Enmark berättar i sin artikel *Centre for Library Research* om hur bibliotekshögskolan blev forskningsinriktad. Det var på initiativ av Emin Tengström som föreslog skapandet av centrum för biblioteksforskning. Detta förlades till Göteborgs universitet.^{iv}

Per Ridderstad, professor i Lund, talar om bok och bibliotekshistoria som ett forsknings område där man studerar bibliotek ” not as institutions and organized structures, but as processes, biotopes, where ideas, data and human beings move and change.”^v

Magnus Torstensson, arrangör av bibliotekshistorisk seminarium i Linköping 1988, betonar vikten av att forskare träffas regelbundet för att det ska ske utveckling av forskning inom biblioteksområdet.^{vi}

Vi vill med vår uppsats bidra till biblioteksforskningen.

För tydlighetens skull vill vi tala om att med stadsbiblioteket menar vi endast huvudbiblioteket. Ulricehamns bibliotek består av dels ett huvudbibliotek dels ett antal filialer, utlåningsstationer och föreningsdrivna bibliotek. Att studera alla enheter skulle blivit alltför omfattande, därför valde vi att begränsa oss till huvudbiblioteket. Ytterligare en avgränsning vi gjort är att inte ta med själva utlåningen av böcker och användningen av bibliotekets datorer på grund av att undersökningen skulle blivit alltför omfattande. Vi kommer att undersöka kulturella verksamheter utöver bokutlåningen. Vi har tänkt oss att kulturaktiviteterna ska ta störst plats i uppsatsen och historien bakom bibliotekets bildande och kulturnämndens funktion ska utgöra en bakgrund.

Vi har valt att titta på tidnings artiklar om följande aktiviteter under åren: 1960,1965,1974,1979,1981,1982,1983, 1984,1985,1986,1987,1988,1989,1990, 1998:

- Artotek
- Barnteater
- Bibliotekets dag/ Bokens dag
- Bokafton
- Föreläsningar/ Föredrag och författarbesök
- Föreningsverksamhet
- Musik/ Lyrik
- Otryckta medier
- Sagostunder
- Tävlingar
- Utställningar

En anledning till att vi valde ut en del av de här aktiviteterna och årtalen är att vi hittade artiklar om detta i två artikelsamlingar som biblioteket hade sammanställt: *Biblioteksverksamheten i Ulricehamn 105 år* och *Ulricehamns stadsbibliotek 10 år i nämndhuset*. Dessutom fick vi tillgång till en omfattande klippsamling som bland annat innehåller artiklar och annonser om aktiviteter på biblioteket. Dessa klipp och artikelsamlingar omfattar inte alla år utan huvudsakligen 1980-talet.

I vår undersökning fann vi att det största antalet kulturella aktiviteter på biblioteket förekom på 1980-talet, därför är huvuddelen av vårt material från denna period. Tidigare och senare perioder har vi till viss del täckt in med intervjuer. Eftersom 1990-talet i stort sett saknades i de artikelsamlingar som vi hade tillgång till, besökte vi Ulricehamns tidning och tittade igenom tidnings lägg från denna period. Resultatet blev magert, därefter bestämde vi oss för att göra urvalet

av årtalen 1990 och 1998 beträffande tidningsmaterial, för att studera det första året på 90-talet och det sista i vår undersökning, för att spåra en eventuell förändring jämfört med tidigare årtionden.

För att komplettera vår undersökning har vi valt att göra kvalitativa intervjuer med följande personer: Den nuvarande kulturchefen Karin Semberg; Ingrid Bråtegren och Gunvor Kettil vilka var anställda som kanslisters vid biblioteket från och med 50-talet, Ingrid Bråtegren i 28 år och Gunvor Kettil i 25 år; bibliotekschefer, både den nuvarande Karin Ekegren och den föregående Lars Öberg. Vi bestämde oss för att avgränsa antalet intervju personer till nuvarande och tidigare bibliotekschefer på Ulricehamns stadsbibliotek samt kulturchefen. Den första bibliotekschefen, Karin Hernqvist, var tyvärr avliden. Den nuvarande bibliotekschefen, Karin Ekegren, gav oss namn och adress till två tidigare medarbetare vid biblioteket som arbetat under Karin Hernqvists tid. Genom samtal med dem, Ingrid Bråtegren och Gunvor Kettil, fick vi en uppfattning om hur det var under Karin Hernqvists tid. Före intervjuerna sände vi intervjufrågor till Lars Öberg, Karin Ekegren och Karin Semberg. Dessa frågor finns som bilagor. Eftersom vi ville ha en allmän bild av biblioteksverksamheten under Karin Hernqvists tid så ställde vi bara en allmän fråga till Ingrid Bråtegren och Gunvor Kettil. Vi bad dem berätta med egna ord.

Den källforskning vi bedrivit består i att vi studerat gamla protokoll på Ulricehamns kommun arkiv och gått igenom äldre tidningsmaterial på Ulricehamns tidning. Protokollen har vi bara använt till den historiska bakgrunden. I de skriftliga källorna ingår litteratur, tidningsartiklar, protokoll och utredningar. Från Ulricehamns bibliotek har vi fått tillgång till klippssamlingar plus två häften med tidnings artiklar som biblioteket självt har sammanställt. Vi har prioriterat att använda oss av material från klipp och artikelsamlingarna.

Vi har också fått från biblioteket några dokument rörande verksamhetsberättelse. Dessa är från ett begränsat antal årtal från 1985-89, 1990, 1992, 1994, 1995, 1997 och 1998. Ifrån kulturchefen har vi fått dokument om målsättning.

Vår begränsning av källmaterial kommer att påverka resultatet genom att mer parten är från ett årtionde, nämligen 1980-talet. Resultatet innehåller även övriga årtionden, 1960, 1970 och 1990-talen i begränsad omfattning.

1.3 Tidigare forskning

Litteratursökningar har gjorts i BDI, Libris, LISA och Artikelsök. Vi har sökt på termer som ”lokala bibliotek” och ”bibliotek och kulturpolitik.”

Tyvärr gjorde vi den erfarenheten att det inte gjorts så många tidigare undersökningar om kulturaktiviteter på bibliotek. Följande material fann vi relevant i förhållande till vår undersökning:

1981 hölls en konferens vid namn *Biblioteken i den kulturpolitiska snålblåsten*. Vid denna konferens medverkade författaren Torgny Lindgren. Hans föredrag *Kommunernas kulturpolitik* återges i *Biblioteksbladet*. Han talar allmänt om det problematiska i att kombinera utövandet av kultur och att engagera sig i kulturpolitiken. Vidare argumenterar han för införandet av en kulturlag och jämför med Finland där en sådan redan finns. En sådan lag skulle garantera en miniminivå av kulturverksamhet i varje kommun. Numera har vi en bibliotekslag i Sverige, men Torgny Lindgrens inlägg om en kulturlag äger fortfarande allmängiltighet. Intressant att notera är att han förutspår att anslagen till kultur i kommuner kommer ” att råka ut för en kraftig krympning (---) under de närmaste åren.”^{vii} Han menar att det är beroende på hur den politiska debatten förs, om vi överlåten den åt politikerna eller tar del av den själva. Enligt Torgny Lindgren är ekonomiska skäl inte relevant invändning mot stöd till kulturverksamhet. Han anser att hinder av den typen kan man komma förbi om viljan finns.^{viii}

Uppsatsen *Böcker bibliotek och kultur: en studie över kulturvanor i fem svenska kommuner* av Nils Fredén är en delrapport av ett projekt med namnet *Kultur i Älvsborg*. Denna enkätundersökning handlar om kulturvanor i flera kommuner i Älvsborgs län. Men bara en liten del av undersökningen handlar om kultur på bibliotek, vilket är relevant i vår uppsats. Här diskuteras om ”det borde satsas mer på bibliotek respektive kultur.”^{ix} Av hans undersökning framgår det att i de små kommunerna vill man heller satsa på kulturen än på bibliotek. En trolig orsak enligt Nils Fredén är att det redan satsats på bibliotek i mindre kommuner medan kulturlivet i övrigt ”fått klara sig på egen hand.”^x

Vägen till biblioteket av Krister Johannesson är en magister uppsats från 1996 som vi tagit del av. Den handlar främst om en undersökning om facklitteratur användare vid Ulricehamns stadsbibliotek. Eftersom vi inriktat oss på kulturaktiviteter är det bara en mindre del av hans uppsats som är relevant för vår del. I hans intervju undersökning har det framkommit bland annat att det efterfrågas kvalitets aspekter vid inköp av videofilm. Åsikter förs fram om att det är viktigare att satsa på böcker än nya medier. Det finns också önskemål om blandade musikstilar i bibliotekets bestånd av CD- skivor.^{xi}

Christina Persson och Göran Widebäck har skrivit om *Lokala bibliotek som studieområde* i tidskriften *Svensk biblioteks forskning* från 1997. De talar om begreppet lokala bibliotek det vill säga vilken roll biblioteket spelar i det lokala sammanhanget, och betonar vikten av att skaffa mer empirisk kunskap om ”de lokala biblioteken och deras utveckling.”^{xii} Vidare säger de att folkbibliotekens vara eller inte vara inte längre är självklar visar ” de senaste årens debatt om bibliotekens verksamhetsinriktning och relation till användarna.”^{xiii} Orsaken till olika uppfattningar ligger i hur man betraktar och bedömer biblioteket utgående ifrån folkbiblioteket som idé eller som lokalt bibliotek.^{xiv}

En magister uppsats *Kultur ska heller inte alltid vara tillgänglig för alla* av Saga Pohjola och Åsa Robertsson, från 1998 tar upp en undersökning av kulturvanorna hos besökare till olika kulturarrangemang vid huvudbiblioteket i Göteborg. De delade ut en enkät vid fem olika tillfällen. En av de slutsatser de drar av resultatet är att besökare vid kulturarrangemang till stor del består av en yngre generation och har god utbildning. Benägenheten att delta i kulturaktiviteter ökar med utbildningsnivå. Vidare säger de att det finns ett stort intresse bland besökarna för att biblioteket ska anordna kulturverksamhet. Besökare upplever det som värdefullt att arrangemangen är gratis och lättillgängliga. De har även intervjuat kulturborgarråd Vivi-Ann Nilsson, t.f. kulturchef och tjänsteman i Göteborgs kulturkansli Christina Hjorth och bibliotekschefen vid huvudbiblioteket Anita Sindler. Christina Hjorth var en av medarbetarna till dokumentet *Kulturpolitisk strategi* som handlar om kulturpolitiken i Göteborg. En slutsats som Saga Pohjola och Åsa Robertsson drar av ovannämnda dokument och intervjuer är att den nya kulturpolitiken i Göteborg baseras på att medborgarnas kulturella kompetens skall öka. Enligt deras åsikt, är det inte riktigt klarlagt hur detta skall genomföras.^{xv}

Malin Ahlberg skriver i sin magister uppsats från 1999 om författar evenemang på svenska folkbibliotek. Hon har genomfört en enkät undersökning med avsikt att bland annat utröna i vilken omfattning sker författar evenemang på folkbibliotek. Dessutom vilken inställning till denna form av verksamhet har dels folkbibliotek dels författarna själva. Både positiva och negativa reaktioner återfinnes. Mer än 2/3 av de bibliotek som ingår i hennes undersökning har författar evenemang i någon form, och den vanligaste frekvensen är 1-3 tillfällen per år. Skönlitterär prosa dominerar sammankomsterna. Ett intressant resultat som framkommer i Malin Ahlbergs text är att det arrangeras betydligt mer för vuxna än för tonåringar, trots att det uttrycks tydligt i de kulturpolitiska målen både från 1974 och 1995, att barn och ungdomar ska prioriteras.^{xvi}

2.0 HISTORISK BAKGRUND

2.1 Vad är ett folkbibliotek

Vad är egentligen ett folkbibliotek och vilken funktion skall det fylla, undrar vi? Enligt *Nationalencyklopedin* är ett folkbibliotek: ” för allmänheten tillgängligt bibliotek som tillhandahåller medier för förströelse, bildning och utbildning.”^{xvii}

Vi sökte efter ytterligare en definition av vad ett folkbibliotek är och hittade följande text i *Folkbibliotek i tal och tankar*:

- Folkbiblioteket tillhandahåller underlag för information och opinionsbildning.

- Ställer till förfogande material för utbildning och folkbildning som komplement till skolornas bibliotek och som verktyg för fortbildningen samt yrkesmässig och facklig vidareutbildning.
- ger tillgång till litteratur och andra medier för kulturell stimulans och upplevelse och för förströelse och fantasi
- är en bas för allmän kulturverksamhet.^{xviii}

I samma bok hävdas det att folkbiblioteken bidrar till människors språk- och kunskapsutveckling och strävar efter att folk i landet ska ha jämn god tillgång till litteratur och andra medier. När folkbiblioteket uppfyller dessa grundfunktioner, blir det ett instrument för den demokratiska processen.^{xix}

Det som är grundläggande funktion för folkbibliotek är ”urval, inköp, förvaring och tillhanda hållande av material för forskning, utbildning, bildning, information, konstnärlig upplevelse och förströelse, oavsett mediaform.”^{xx} En viktig uppgift för bibliotek är att upplysa om den service de kan erbjuda. Förmedling av fjärrlån inom och utom Sverige är ett exempel på service åt låntagarna. En ytterligare uppgift på biblioteken är att bedriva allmän kulturell verksamhet. Vissa folkbibliotek kan ansvara för special samlingar.^{xxi}

Knut Tynell skriver i sin bok *Folkbiblioteken i Sverige* om historien bakom bildandet av svenska folkbibliotek. Han nämner Andreas Schack Steenberg, en dansk föregångsman på folkbiblioteks området som höll ett föredrag 1901 om de nya anglosachsiska biblioteksidéerna.^{xxii} Steenberg talade bl a om ”klassifikationssystemet, ordbokskatalogerna och kortsystemen vid utlåningen.”^{xxiii} Men den person som fick störst betydelse för folkbiblioteks utvecklingen i Sverige var inte Steenberg, utan Valfrid Palmgren. Hon var KB:s (Kungliga Biblioteket) första kvinnliga bibliotekarie 1905-1911. Hon var den drivande kraften bakom 1912 års biblioteksreform som lade grunden till de svenska folkbibliotekens utveckling och definierande därmed indirekt även KB:s roll. 1906 väcktes hennes intresse för folkbiblioteken, efter en händelse som inträffade då en ung man kom till KB. Han ville låna några nya svenska översättningar av engelska socialpolitiska arbeten. Valfrid meddelade att de ”inte var tillgängliga för allmänheten, istället hänvisade hon till ett folk- eller arbetarbibliotek. Mannen svarade då att sådana bibliotek inte var avsedda för folk som ville studera och lära sig något, och uppmanade henne att gå och se själv om hon inte trodde honom. Hon följde hans förslag och började studera material om det folkliga biblioteksarbetet, bland annat folkskoleinspektörernas rapporter till ecklesiastikdepartementet.”^{xxiv}

2.2 Folkbibliotekets målsättning

1970 antog SAB (Sveriges Allmänna Biblioteksförening) en målsättning för folkbiblioteken som presenterades i dokumentet folkbibliotekens målsättning.

Med folkbibliotek avses av kommunerna ägda och förvaltade institutioner, vilkas verksamhetsområde som regel omfattar primär kommunen. Genom avtal kan folkbibliotek åta sig biblioteksverksamhet vid av stat eller landsting ägda institutioner såsom sjukhus, vårdanstalter och truppförband. Folkbibliotek kan åta sig vissa regionala uppgifter (länsbibliotek- landsbibliotek- lånceentraler) och betingar sig för dessa åtaganden ersättning från stat och/eller landsting.^{xxv}

I *Regeringens proposition 1996/97:3* står det angivet målen för den nationella kulturpolitiken. Målen är allmänna men kan tillämpas även i biblioteks sammanhang. Det står att kulturpolitiken skall:

- värna yttrandefriheten och ge reella yttrandemöjligheter,
 - verka för delaktighet och stimulera eget skapande,
- främja konstnärlig och kulturell förnyelse och kvalitet,
- ta ansvar för kulturarven och främja ett positivt bruk av dem,
- ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället.^{xxvi}

2.3 Den ideologiska målsättningen

I boken *Folkbibliotek i tal och tankar* hävdas det att folkbiblioteken skall vara öppna för alla för att hämta information, kunskap för att bilda sina egna åsikter och delta i kulturaktiviteter. Jämlikhetssträvan ingår i folkbibliotekens verksamhet. Bibliotekens bidrag till kunniga och kritiska medborgare är att upplysa och presentera vår omvärld. Bibliotekens verksamhet skall koncentreras på människornas yrkesliv och fritid samt alla samhällsgruppens skiftande behov och pågående samhällsdebatt. Tjänsterna skall vara gratis.^{xxvii}

I *Regeringens proposition 1996/97:3* om kulturpolitik kan man läsa förslaget till bibliotekslagen som trädde i kraft 1/1 1997. Så här lyder 2 § ” Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek.(---) Varje kommun skall ha folkbibliotek.”^{xxviii}

Målsättningen för Ulricehamns biblioteksverksamhet är :

Bibliotekens främsta mål är att verka som mediaförsörjare och informationscentral. Biblioteken skall också utgöra en aktiv faktor i kommunens kultur- och bildningsverksamhet. Grundläggande för biblioteksverksamheten är att den skall främja fri åsiktsbildning samt värna om yttrandefriheten. Den skall ge fri och jämlik tillgång till kunskap, information och kulturella upplevelser. Biblioteken skall också utgöra arena för social gemenskap och avkoppling. Mediabeståndet skall kännetecknas av kvalitet och mångfald och vara så sammansatt att det möjliggör en inblick i vårt kulturarv samt ger möjligheter till information om dagsaktuell debatt och viktiga strömningar inom vetenskap och kultur. Härvid har biblioteket ett särskilt ansvar när det gäller nya medier och ny teknik i en tid där det blir allt svårare för den enskilde att orientera sig i media- och informationsutbudet. Insatser som väcker intresse för samt stimulerar till läsning bland barn och ungdomar skall ges hög prioritet.^{xxix}

Den övergripande målsättningen stämmer väl överens med den som presenteras i *Folkbibliotek i tal och tankar* och i bibliotekslagen. Vad som är nytt är betoningen på nya medier och ny teknik.

2.4 Ulricehamns stad

De viktigaste händelserna i stadens historia i början på 1900-talet var bygget av järnvägsförbindelserna. Västra centralbanan som öppnades 1906 förband Falköping- Ulricehamn och Landeryd. Järnvägen mellan Borås och Ulricehamn blev klar år 1917. Trävaruindustrin var den viktigaste näringen i början på 1900-talet. Det visade sig att textilindustrin hade den största arbetarstammen från 1914 och sedan dess varit Ulricehamns mest betydande näringsgren. 1959 innebar en rad förbättringar i kommunal service bl a startades ett kommunalt gymnasium, sjukhuset byggdes ut och staden fick en modern folktandvårds klinik.^{xxx}

2.5 Ulricehamns stadsbibliotek

Redan 1882 startade Ulricehamns arbetarförening ett lånebibliotek. Om detta första bibliotek finns inga upplysningar förrän det nämns i IOGT logen Strandfästets protokoll av 15 oktober 1911. Där står det att studiecirkel biblioteket skulle försäljas till logen. Den 26 November 1911 tog logen Strandfästet beslutet att inköpa arbetarföreningens bibliotek för 400 kronor och detta lade grunden till det blivande stadsbiblioteket. Följande namn valdes till biblioteksstyrelse: K. J. Andersson, Fr. Fredriksson, K. Bäckén, W. Lundgren och M. J. N. Nilsson. En basar planerades 1912 av bibliotekskommittén för att finansiera biblioteksköpet, men planerna höll inte och logen måste låna ut 300 kronor. Den 15 September samma år hade skulden betalats. Enligt förvärvsjournalen fanns det år 1911 ,571 band i biblioteket.

Några exempel på de böcker som fanns på hyllorna är *Bonde -practica*, *Skjona Reglor*, *Voltaire* , romaner av *Blanche*, *Flygaré- Carlén*, *Hugo*, *Verne* och en lång rad anonyma verk t ex *Parisiska äktenskap*, *Kapten Corcorans underbara men sannfärdiga äfventyr* och *Nio millioner eller den försvunne arftagaren*.

Biblioteket fick kommunalt bidrag på 100 kronor från och med 1913. Enligt årsrapporten från 1916 hade endast 25 kronor använts! Det verkar som om biblioteket inte utnyttjats som man kunde ha önskat det. En Loge Deputeraden frågade 13 augusti 1917:

” Vad bör göras för att få loge medlemmar och allmänhet att intressera sig för mera nyttiga och bildande böcker än de vanliga 25- öres böckerna?”^{xxxxi} De populäraste böckerna var kärleks – och detektivromaner. Med anledning av detta föreslogs det att man borde anordna litteraturföreläsningar. När man läser detta kan man fråga sig om logens medlemmar inte gick på föreläsningssamfundets föredrag. På dessa föredrag medverkade författare som Geijer, Rydberg

och Fröding. Tydligt var det svårt att få fram någon som kunde sköta biblioteket eftersom logen måste tillsätta en kommitté för att ”söka förmå några personer inom logen att övertaga och sköta biblioteket.”^{xxxii} 1918 gjordes ett grepp för att väcka läsintresse, nämligen högläsning och sång av medlemmarna själva i tur och ordning. 1919 valdes av stadsfullmäktige ämnesläraren fil. kand. John Stenström som representant för staden vid bokinköp. ^{xxxiii} Ur ett stadsfullmäktiges protokoll från den 15 oktober 1919 har vi plockat följande citat: ” §130 Herr Mogren hade i ingiven motion hemställt om ett anslag för år 1920 på 200 kr till Logen Strandfästets bibliotekskassa. Motionen bifölls.”^{xxxiv} Antalet band hade då ökat till 1264 stycken. Redan på denna tid klagades det över att böcker försvann, och någon undrade om det borde ställas en barrikad framför bokskåpet.^{xxxv}

År 1925 föreslog John Stenström och Albin Larsson i stadsfullmäktige att man skulle köpa in Oscar Kullenbergs bibliotek. Men det blev inget köp därför att enligt protokoll från den 13 oktober 1925 sägs det att motionen avslogs med motiveringen att det redan fanns ett lånebibliotek, logen Strandfästet, som staden stödde ekonomiskt.^{xxxvi} Bibliotekskonsulent Knut Tynell gav på stadens begäran ett utlåtande. Hans åsikt var att biblioteket hade goda förutsättningar för att så småningom bli ett stadsbibliotek. Året efter köptes Kullenbergska biblioteket av Logen för 5000 kronor. För att ge Logen möjlighet att köpa Kullenbergska biblioteket, gick stadsfullmäktige i borgen för ett sparbankslån på 5000 kronor. För att ytterligare underlätta så beviljades ett årligt anslag för att täcka kostnader för amortering. Dessutom fick de använda en lokal gratis i Gamla skolan, Jägaregatan 1. Man vet inte riktigt hur många böcker det verkligen fanns, men i förvärvsjournalen 1926 skrevs det in 776 band. 1950 fanns det fortfarande oaccesserade Kullenbergs böcker. ^{xxxvii} Logen lovade å sin sida” 1:o att väl vårda biblioteket samt att på lämpliga tider och på samma villkor som för Logens medlemmar hålla det samma tillgängligt för allmänheten, 2:o att vidtaga sådan ändring i bibliotekets stadgar, att stadsfullmäktige äga rätt utse en ledamot i bibliotekets styrelse, samt 3:o att, därest biblioteks rörelsen kommer att upphöra, utan kostnad överlämna biblioteket till staden.”^{xxxviii} Logen Strandfästets bibliotek började fungera som stadsbibliotek i praktiken från och med 1926. I början av 1930-talet fick maskinsnickare Axel W. Landström gå en kort biblioteks kurs i Stockholm, efter det fick han ansvara för biblioteket och höll biblioteket öppet tre kvällar i veckan. Efter ett anslag på 400 kronor till inköp av uppslags böcker, gjorde han i ordning ett läsrum.

Det bibliotek ABF startade 1932 blev sammanslaget med IOGT:s bibliotek. Biblioteks frågan utreddes under hela 40-talet men först 1949, så blev biblioteket ombildat till stadsbibliotek. ^{xxxix} Stadsfullmäktige sammanträdde 21 december 1948 för att ta ställning till frågan om stadsbibliotek. Före beslutet begärdes votering. Denna omröstning utföll med 19 ja och 9 nej. Stadsfullmäktige antog beredningsutskottet och drätselkammarens förslag att bilda stadsbibliotek.^{xl} Den första kommunala biblioteksstyrelsen bestod av: Kommunal borgmästare Sven Törner, ordf., kyrkoherde Kurt Hillström, v. Ordf., bankkamrer Ruben Ahlstrand, möbelsnickare Sven Sandström och

läroverksadjunkt John Stenström. Sammanlagda antalet band som stadsbiblioteket startade med var 9099 band. När Karin Hernqvist anställdes som stadsbibliotekarie på heltid 1950 fortsatte Axel W. Landström som deltidsanställd assistent. Samma år ökades öppethållandet till 14 timmar i veckan, men bokbeståndet sjönk efter en välbehövlig gallring. Ungdomsavdelningen öppnades i september 1952.^{xii} Biblioteket har bytt lokal vid flera tillfällen. Den första lokalen för stadsbiblioteket låg vid Nygatan. Biblioteket flyttades så småningom till Jönköpingsvägen, där det var beläget mellan 1963 och 1977. Från och med 1977 har biblioteket funnits i Nämndhuset.

Vi har träffat Ingrid Bråtegren och Gunvor Kettil som båda arbetat som kanslisters på Ulricehamns stadsbibliotek, Ingrid Bråtegren i 28 år och Gunvor Kettil i 25 år. Ingrid Bråtegren börjar med att berätta om hur det var när biblioteket var på Nygatan.

Det var trångt och eländigt, kallt och en gång att passera. Det var väldigt dåligt med platser. Det var väldigt jobbigt på Nygatan, man fick kliva högt och det var så omodernt. Vi hade en skrubbdär där vi kunde koka kaffe och det behövdes för det var svinkallt där på vintern. Vi kunde ha 11 grader när vi kom och öppnade. En telegrafkommissarie som kom väldigt ofta, kom en kväll och lånade böcker. Vi var blåfrusna, Karin Hernqvist och jag. Det gick väl en halvtimme eller så, hon gick hem och så gick det en halvtimme. Då kom hon ner och hade med sig varm glögg åt oss i en termos, det drack vi och blev lite varma inombords.^{xlii}

Barnavdelningen var inte stor heller. Det var inte några kontinuerliga sagostunder på Nygatan. På Jönköpingsvägen hade Karin det ibland, fast inte då heller programenligt. Hon läste gärna uppbyggliga sagor. Ingrid fortsätter att tala om när biblioteket var på Jönköpingsvägen. ”Det hade varit församlingsgård, nu heter den Ansgarsgården. Den som hade ritat det hade varit tandläkare. Taket såg ut som en gom, det var mest upphöjt och sedan sluttade det lite grand.”^{xliii} Gunvor Kettil berättar om platsen där hon tog emot böcker. ”Det var så litet, 1,5 x 2,5m, större var det inte. Där jobbade vi både Ingrid och jag samtidigt emellanåt. Men för det mesta var jag väl ensam när jag tog emot böcker och packade upp lådor. Det var som sagt lite trångt.”^{xliv} Ingrid Bråtegren förklarar att i gamla församlingsgården, där var barnavdelningen på övre våningen. Barn under 13 år fick inte låna något på huvudavdelningen. Gunvor Kettil säger att barnavdelningen var öppen mellan fyra och sex. Vidare berättar damerna att sedan biblioteket flyttat in i nämndhuset, så steg utlåningen. Samtidigt så ändrades stängningsdags från kl. 20.00 till kl. 19.00, eftersom det var för lite besökare den sista timmen.^{xlv}

I Ulricehamn fanns en särskild kulturnämnd fram till 1991. Vi har studerat ett antal verksamhetsberättelser och där står det angivet vilka uppgifter kulturnämnden hade.

Den hade till uppgift att:

- leda bibliotekets- och annan kommunal kulturverksamhet
- i övrigt främja kulturlivet i kommunen genom att ta befattning med frågor rörande bildnings- och studieverksamhet, teater, sång, musik, dans konst, film, foto, musei- och utställningsverksamhet m m
- verka för bevarande av estetiskt och kulturhistoriskt värdefulla eller i samhällsbilden karakteristiska byggnader, anläggningar och anordningar
- bevara och utveckla värdefulla traditioner och stödja lokalhistorisk forskning
- stödja nya uttrycks- och verksamhetsformer i kulturlivet samt
- ägna uppmärksamhet åt utformning och utsmyckning av offentliga platser och byggnader.^{xlvi}

”Nu har vi en kulturchef igen”^{xlvii}, (från och med 1999, vår kommentar) säger Lars Öberg, tidigare bibliotekschef vid Ulricehamns biblioteket, och nämner att under perioden 1991-92 till

1998 fanns det en kultur och fritidsnämnd. Man slog ihop med fritiden mycket av det skälet att man ville spara i bägge verksamheterna, tror han, eftersom det kändes att ekonomin måste dras ner lite.

”Det var kanske inte alltid rätta inställningen som fanns hos oss som hade jobbat tidigare, för vi var ju inkörda i att det alltid skulle bli bättre. Nu skulle vi försöka få verksamheten bättre och så kom efter hand skolbiblioteks central, kultursekreterare och krav på mer pengar till böcker. Vi var uppe i en miljon till slut och det var mycket i en liten kommun.”^{xlviii} Somliga, tyckte väl det var för mycket och det visade sig när Ulricehamn hade kultur och fritidsnämnd att den summan halverades. Det blev en rejäl bantning i någon mån av bägge verksamheterna. Kommunen har minskat så mycket att en särskild nämnd behöver man inte ha och det har blivit majoritet för att det skall finnas ett kulturutskott i kommunstyrelsen. Det är starkt det menar Lars Öberg, för fritiden fick inte den ställningen utan den fick vara under serviceutskottet med en del andra verksamheter. Vidare berättar han att man slog isär den organisationen som hade fungerat under fem- sex års tid, där en kultur och fritidschef hade klarat allt det administrativa, visserligen med en kanslist. Man hade då särskilda personer som hade hand om föreningsverksamhet och programverksamhet och den organisationen upphör nu. På det viset har det förändrat sig.^{xlix}

2.6 Bibliotek och kulturpolitik

Angela Zetterlund och Joacim Hansson skriver i sin artikel *Folkbibliotekens förändring* om att det ingår i folkbibliotekens verksamhet att vara en del av kultursektorn i den nationella statliga kulturpolitiken.^l I kulturutredningen SOU 1995:84 konstateras det ” att folkbiblioteken är våra mest besökta kulturinstitutioner.”^{li} De kulturpolitiska målen för folkbibliotek bör vara gemensamma med övriga kulturinstitutioner.^{lii}

Geir Veistheim talar om bakgrunden till den nya kulturpolitiken i sin bok *Fornuft, kultur og velferd*. Han menar att UNESCO spelat en viktig roll genom att på 1970-talet arrangerat ett flertal konferenser om kulturpolitik. Ledaren för Europarådets kulturpolitiska program från 1960-talet, Augustin Girard, fick stort inflytande i det kulturpolitiska arbetet. Han sammanfattade den kulturpolitiska situationen i de industrialiserade länderna. Den nya kulturpolitiken kan sägas ha uppkommit som en reaktion mot den etablerade centralt styrda finkulturen. Girard menar att det moderna industrisamhället skapat främlingskap mellan människor som i sin tur leder till obalans i samhället. Kulturens funktion skulle kunna vara att återställa balansen. Han nämner livskvalitet som en viktig del i diskussionen. Det hade visat sig att det faktum att folk fick mer fritid inte innebar att de blev mer aktiva i kulturlivet. Girard menar att man bör lägga tyngdpunkten på kulturförmedling. Kulturförmedlaren måste ta hänsyn till publiken ur sociologisk och psykologisk synvinkel.^{liii}

Geir Vestheim diskuterar om biblioteket som institution för offentlighet. Han menar att det väsentliga är att biblioteket så som en öppen demokratisk institution gratis förmedlar

meningsfullt innehåll, oavsett medieform. Ny teknik och nya medier utgör således inget hot mot biblioteken. Medborgare skall kunna ta del av olika uppfattningar. Valet av material behöver inte vara opolitiskt ”men skal spegle av eit politisk, kulturelt og kunnskapsmessig mangfald.”^{liv}

På 70-talet startade en debatt om folkbibliotekens roll i kulturpolitiken. I *Kulturrådet: ny kulturpolitik* ansåg man 1972 att ”Biblioteken bör erbjuda ett alternativ till det kommersiella kulturlivet när det gäller att skapa aktivitet i närmiljön. Biblioteken bör utvidga den avgiftsfria mediedistributionen inom ton- och bildkonst och så långt möjligt även på filmområdet.”^{lv} Två år senare sammanfattas i en kulturproposition, folkbibliotekens uppgifter så som ”mediaförmedling, informationscentrum och kulturellt centrum.”^{lvi} Vidare anser kulturrådet att ”folkbiblioteken intar en central plats i kulturlivet.”^{lvii}

I en artikel från 1973 *Efter flera tusen sidor Biblioteken ska göra allt* kritiserar Erik Östling litteraturutredningen L 68 för att ställa alltför höga krav på biblioteken, gällande allmänskulturella uppgifter, utan att klart presentera de ekonomiska förutsättningarna för detta.^{lviii} I inlägget *Biblioteket som bibliotek* i debattskriften *Ska biblioteken göra allt?* för Erik Östling fram åsikten att allmänskulturell verksamhet på bibliotek bör utvidgas och utökas i små, fattiga kommuner men upphöra i större, rika kommuner. Dock måste bibliotekets primära funktion, att låna ut böcker och förmedla information, komma i första hand. Han menar att i en stor kommun med goda resurser kan de allmänskulturella behoven tillgodoses lika bra eller bättre, av andra institutioner. Östling anser också att verksamheten för barn måste utvidgas i högre grad.^{lix} Tore Nordström anser i sitt inlägg *Biblioteket som kulturcentrum* att biblioteket ska fungera som ett kulturellt centrum. Han argumenterar för att biblioteket skall gå utanför sin traditionella roll och vara öppet för andra aktiviteter. Detta skulle bland annat stärka yttrande friheten och vitalisera demokratin.^{lx} I artikeln *Allt eller halt- några synpunkter på bibliotekens aktuella situation* påpekar Tore Nordström att biblioteket fått en ny publik och hur viktigt det är att med nya former försöka nå ut med informativa budskap till de som inte läser böcker.^{lxi} Stig Hadenius medverkade vid SAB: s årsmöte 1978, där det togs upp till diskussion om bibliotek behövs för demokratin. Han tror på en utveckling som innebär att bibliotek blir ett forum för samhällsdebatt där man inte bara utnyttjar lokalen utan även bibliotekspersonalen engageras i detta. Han menar dessutom att ”Biblioteken kan inte lösa de problem som idag finns inom demokratin.”^{lxii}

I boken *Folkbibliotek i tal och tankar* sägs det att folkbiblioteket är en servicefunktion i samhället och det kan inte anses bara vara aktivt inom kulturområdet. I dagens läge styr kulturnämnden folkbiblioteket. Ska sambandet finnas mellan folkbiblioteksuppgifter och kulturnämnden och ska kulturbudgeten användas till bibliotekets resurser, är frågor som ställs i boken.^{lxiii}

I en rapport från statens kulturråd *Råd att ha eller råd att vara utan* diskuteras bland annat de ekonomiska aspekterna på biblioteksverksamhet. Där sägs det ”Av styrmedlet pengar finns det

aldrig nog. (---) Under 1970- och 80- talen handlade debatten både i stat och kommun mest om behovet av öknningar, stora eller små. Under senare år har debatten särskilt på kommunal nivå mest handlat om besparingar och deras storlek.”^{lxiv}

Vi har träffat Lars Öberg, som under sin tid (1984-1991) som bibliotekschef även fungerade som kulturchef. Han berättar allmänt om biblioteks- och kulturverksamheten. Huvuddelen av arbetet, säger han, blev så småningom kulturverksamhet istället för biblioteksverksamhet. Biblioteksstyrelsen övergick i att bli en kulturnämnd. Bibliotekarien blev bibliotekschef. Det blev så att man blev statistiker i biblioteket i rätt hög grad och arbetsledning kom in. Skriva protokoll och sitta i möten tog en stor del av tiden. Så var det frågan om att få en avlastning, fortsätter han. I slutet på 80-talet kom kultursekreterare Marika Granqvist. Hon gjorde en förnämlig insats just på de här områdena som hon började på då. Denna verksamheten har vuxit hela tiden, dels administrativt och dels på annat sätt.

Angående kopplingen mellan kulturnämnden och biblioteket säger han följande:

Det blev den kopplingen att Karin Hernqvist och jag fick ägna oss åt att serva den här nämnden. Det innebar att det gick åt åtskillig arbetstid till att vara skrivkarl. Det var kanske någonting som man inte hade tänkt sig. Om man tycker om att läsa böcker och tala om hur bra det är, kanske det inte är så roligt att hålla på och skriva protokoll. I synnerhet som man sällan är enig i en sådan här nämnd, olika åsikter skall markeras. Det blir mycket jobb med det och på den tiden var det mycket jobb även för fler än chefen. Skrev man fel fick man börja från början och dessutom skulle någon skriva rent. Sedan kom datorer i slutet på 80-talet, så småningom blev man sin egen sekreterare. Det innebar att personalen såg mindre av vad chefen gjorde. Han skrev ju protokollen själv. Överhuvudtaget var det svårt att hänga med i de här svängarna vare sig man var chef eller personal, det hände så mycket uppe i nämnden.^{lxv}

Vi har talat med Ulricehamns nuvarande kulturchef, Karin Semberg. Vi ställde frågor om de kulturpolitiska målen för biblioteket, hennes syn på allmänskultur och hennes roll gentemot biblioteket. Det finns kulturpolitiska mål som är tagna av den gamla kultur och fritidsnämnden, berättar Karin. De är ganska allmänt hållna och bygger egentligen på de kulturpolitiska målen som är tagna av Sveriges riksdag 1996. Det är inga konkreta mål som kan läsa ut exakt hur biblioteket ska jobba. Det är en helt ny organisation i kommunen från och med 1999. Glädjande nog, säger hon, så har kulturverksamheten i många kommuner efter 90-talets många besparingar fått en annan status. Man börjar inse värdet på ett helt annat sätt. Det satsas mer på kulturen, regionalt sett så är kulturen en av de fyra hörnstenar som man vill satsa på här. De andra är infrastruktur, näringsliv och turism och det bådär gott för framtiden.

När det gäller Ulricehamn, fortsätter hon, så har man sparat kraftigt under 90-talet. Kulturbudgeten har skurits ned med 40% och självklart så märks det på olika sätt. Det märks på verksamheten, till exempel basbeståndet på biblioteket är ganska urholkat. Det är mycket gamla

böcker, det finns luckor eftersom man inte har resurser att köpa in nyutkommen media. Allt detta tillsammans plus att Ulricehamn har en mängd små bibliotek, tre filialer, nio utlåningsstationer och tre föreningsdrivna bibliotek, gör att beståndet är inte så lockande som det borde vara. Det märks också på en sjunkande utlåningsstatistik. Som kulturchef bekymrar det henne att utlåningsstatistiken går ner. I övriga Sverige så stiger den mer eller mindre i de allra flesta kommuner. Ulricehamn kommer att prioritera att utöka media anslaget.^{lxvi}

Det kommer att höjas med 100 000 per år under tre år framåt.” Därefter är vi inte alls uppe i ett särskilt bra media anslag i alla fall, bara på en helt medelnivå för en kommun av den här storleken. I och med att utlåningsstatistiken har gått ner, så räcker det inte med att tillföra mer pengar. Man måste med olika åtgärder locka tillbaka invånarna till biblioteket.”^{lxvii} Det blir svårt, det bör bli en attitydförändring. Karin tror att man måste gå in i ganska målmedvetet och göra mätningar på de olika avdelningarna, för att se vad det är som lånas ut. Även göra ordentliga undersökningar och ta reda på vem det är som besöker biblioteket.

Programverksamhet på biblioteket är i nuläget egentligen ingenting, utan måste byggas upp. Det planeras även olika kulturaktiviteter på biblioteket för hösten 1999 och för våren 2000 eftersom man i kulturbudgeten glädjande nog fått en halv miljon extra. Det finns planer på att återinföra sagostunds verksamhet, men det finns inga pengar i budgeten till det. För att kunna starta sagostunds verksamhet idag så måste personal resurser lösgöras och det kan bara göras om man får ner rutinuppgifterna, så att det går att få loss tid.

Ett kulturprogram ska utvecklas som ska gå ut till alla hushåll. Tanken är att ha en stående sida med biblioteket. Marknadsföring är oerhört viktigt påpekar Karin, samt att utveckla bra kontakter med lokalpressen. Det finns en personal tidning som biblioteket kan synas i och ett informationsblad som går ut till kommunens invånare. Marknadsföringen har haltat, både den interna och externa profileringen har misslyckats. Att lyckas med att spara 40% på kulturverksamheten i en kommun utan att någon protesterar, det är väldigt underligt, anser kulturchefen. Det brukar bli ramaskri när man drar in verksamheter som till exempel sagostunder.^{lxviii}

Enligt kulturchefen så är medelålders damer i majoritet av besökarna.” Så kan det inte vara, säger hon. Vi måste rikta oss till barn, ungdomar och män. Det ska riktas till alla! Det finns ingen klar strategi för att möta barn från BVC (Barnavårdscentralen). Det är något vi måste utarbeta och fundera hur vi ska göra. Jag själv anser att barn och ungdomar är absolut viktigast i all kulturverksamhet, säger hon. De är morgondagens konsumenter.”^{lxix} När det gäller läsbefrämjande åtgärder, så är det en klar strategi att nå föräldrar via föräldragrupper på BVC, ha kontakt med barnomsorg, bokade besök, bokprat, informationssökning och så vidare så att man hela tiden följer barnen, så att de ska komma i kontakt med biblioteket och böcker på ett positivt sätt. Målet och syftet är att väcka ett läsintresse som varar livet ut.

Vi frågar vad hon lägger in i begreppet allmän kultur i förhållande till biblioteket och fick följande svar: För vuxna är det tre områden: teater, musik och föreläsningar. Samarbete sker med Musik i väst och med teaterföreningen. Sedan kommer under hösten 1999 att starta en föreläsningsserie. Den omfattningen som finns idag för vuxna är ganska ok, tycker hon. Den innebär tre musikföreställningar per termin, ungefär tre teaterföreställningar och två föreläsningar. Det är en rimlig nivå, med tanke på att Ulricehamn är en relativt liten kommun.

Det är min förhoppning att biblioteket ska vara med när det händer något i staden. Exempelvis, när det är marknads dagar så är biblioteket och museet öppet och har lite festligt. Det är ett sätt att öka statusen. Det är oerhört viktigt att öka statusen på kulturverksamheten. Där har jag en viktig uppgift som nyanställd kulturchef, eftersom jag sitter här i stadshuset och har nära till kommunalråd och andra politiker. Bra kontakt är viktig.

Vad det gäller budget, får vi en ram varje år, en summa pengar och för att utöka den då måste jag gå vidare. Först ta med mina politiker i kulturutskottet, sedan skickas det vidare till kommunstyrelsen för att i förlängningen beslutas av kommunfullmäktige. Så går det till. Det är väldigt viktigt att utöka den ramen framöver. Ulricehamn har alla förutsättningar, hela staden andas kulturhistoria. Kommunen har bättre ekonomi idag. Alla kommuner har haft krav på sig att ha en budget i balans därav alla besparingar under 90-talet.^{lxx}

3.0 KULTURAKTIVITETER PÅ BIBLIOTEKET

3.1 Artotek

Stella Westerlund förklarar ordet artotek i en rapport från kulturrådet på följande sätt:

” Artotek är en språklig hybrid av det latinska ars, artis (konst) och det grekiska teke (låda, förvaringsrum), en sammansättning bildad efter mönstret pinakotek, konstsamling med bibliotek, diskotek etc.”^{lxxi} Enligt *Svenska Akademiens ordlista*, betyder artotek ” institution som förmedlar lån av konst.”^{lxxii}

Enligt en annons i *Ulricehamns tidning* 1974-04-18, så fick ulricehamnsborna denna möjlighet att låna konst från biblioteket. Annonser berättar om en konstutställning som pågick från 1974-04-19 till 1974-04-21. Allmänheten fick låna konstverken från och med 1974-04-25.^{lxxiii}

Målsättningen med Artotek på bibliotek var att konsten skulle nå ut till nya grupper. Tanken bakom att införa denna verksamhet var att den svenska bildkonsten skulle föras ut över hela Sverige. Karl Bolay anser sin bok *Att låna ut konst* att ”Genom artoteken fördjupas bibliotekens roll som konstuppfostrare, vidgas allmänhetens konstförståelse och väckes intresset för bildkonst överhuvudtaget.”^{lxxiv} I artikeln *Artotekens samhällspolitiska innebörder* skriver han att Artoteksverksamhet är en aktiv politisk handling, logiskt följd av regeringens kulturpolitiska målsättning. Enligt hans åsikt är bildkonsten delvis förbehållen kultureliten.^{lxxv}

Att låna ut konst är inte ett så nytt fenomen som man skulle kunna tro. Galleri Brinken vid Kungsträdgården i Stockholm ordnade den första svenska konstutlåningen redan år 1958. I folkbibliotekens första försök, ställdes samma krav på konstutlåning som för boklån.^{lxxvi}

I ett nummer av *Biblioteksbladet* från 1973 finns ett antal debattartiklar om Artotek. Towe Åkerling talar om Artotek på sjukhus. Denna form av utlåning är särskilt angelägen för långvarigt sjuka som behöver extra stimulans. Genom bokrund får patienter möjlighet att låna tavlor ca fem veckor.^{lxxvii} Helmer Lång diskuterar konstnärens villkor. Han anser att konstnären får för lite betalt för sina grafiska blad och dessutom menar han att Stockholms regionen är överrepresenterad i urvalet av konstnärer. Helmer Lång för fram ett förslag om att bilda en *Artotekstjänst* som skulle fungera likadant som *Bibliotekstjänst*. Varje bibliotek bör dessutom ha en *Artotekarie* med kompetens i konstvetenskap som ska speciellt ansvara för Artoteket.^{lxxviii}

Det finns två huvudsakliga modeller för Artotek. Den viktigaste bygger på inköp av konstverk och i den andra modellen lånar man in konstverk från konstnärerna själva.^{lxxix}

I Sverige har hittills folkbiblioteken varit huvudansvariga för artoteks verksamheten.^{lxxx} Konstfrämjandets artoteks paket köptes in under åren 1973-75 av de svenska bibliotek som bedrev artoteks verksamhet.^{lxxx}

Gunvor Kettil, tidigare kanslist vid biblioteket, nämner att det (Artotek) inte blev så populärt.” Det liksom rann ut i sanden. De tyckte nog att det var lite jobbigt, en del tavlor var ganska stora. Det var inte så intressant som vi från början trodde det skulle bli. Tavlorna förvarades högst upp på vinden, tillsammans med en mängd böcker.”^{lxxxii} Hon berättar om en episod på barnavdelningen: ”En gång när jag var på barnavdelningen så kom det en pojke på 12-13 år och så sa han till mig: - Du, lånar ni ut tavlor?! – Ja, sa jag, det gör vi. Så funderade han länge och sa: - Men du, det är väl ingenting? – Tycker du inte det, sa jag. – Man vill väl äga sin tavla! sa han.”^{lxxxiii} Ingrid Bråtegren säger att det blev så att det var institutionerna som lånade konst. På domsagan hade de konsten i årtal, de satte om dem som med böcker. Enligt Gunvor Kettil var lånetiden tre månader.^{lxxxiv}

Lars Öberg, före bibliotekschefen i Ulricehamn, förklarar att åren 1984-85 köptes det in nya verk till Artotek, det var sammanlagt 40 verk. Man köpte hela paket som var inslagna så att man kunde bära hem dem och sätta upp på väggen. Det konstaterades att de verk som var kvar från Karin Hernqvists tid lånades ut lite grand, för det var ju under hennes tid de införskaffades. Av de nya verken var det ett lån 1984, fyra lån 1985 och 1986 hade visat streck för hela verksamheten. Det innebar helt enkelt att biblioteket gav upp och lät filial föreståndare hämta vad de ville ha på väggarna. Själva verksamheten gick till på samma sätt som för boklån, det vill säga tre veckors lån utan kostnad. Låntagaren fick bära hem paketet och hänga upp på väggen hemma, beundra tavlan och känna sig inspirerad!

Det var Konstfrämjandet som gjorde denna satsning. Det var grafik som man trodde på. Konstfrämjandet hade ett antal exemplar av varje tavla till försäljning och tanken var att om en låntagare blev väldigt förtjust i en tavla, så fanns det möjlighet att köpa den av Konstfrämjandet. Lars Öberg nämner sjukhus som en plats där Artotek skulle kunna fungera. När man själv blivit ryckt ur sin vanliga miljö så ska man kunna få lite hemkänsla av en tavla på väggen som man själv har valt.

Lars Öberg tar upp problemen med att ha Artotek på bibliotek. Han säger att det blev svårt att lämna tillbaka för att hålla tider var ju mycket värre än med böcker. Det var svårt att transportera bland annat. Han menar, enligt en allmän slutsats man drog vid den tiden, att Artoteksverksamhet inte fungerar i kommunal verksamhet. Slutligen menar Lars Öberg att verksamheten upphörde på grund av att det var för krångligt att hantera.^{lxxxv} Artotek har inte förekommit på biblioteket sedan 1986.

3.1.1 Egna kommentarer

Det förefaller som om det inte var någon bra idé med Artotek på bibliotek. Det känns konstigt att låna hem en tavla för bara en kort tid och sedan lämna tillbaka den. Artotek på sjukhus däremot fyller en viktig funktion för att patientens välbefinnande kan öka genom estetiska upplevelser.

3.3 Barnteater

I boken *Från sagospel till barntagedi* skriver Karin Helander att barnteatern som företeelse har anor ända ifrån 1700-talet. Författaren Emile Rousseaus skrev 1762 boken *Om uppfostran*, där han förde fram en sorts friare uppfostran (för pojkar), som dock inte ifrågasatte de vuxnas auktoritet. Den tidens tankegång var att ”Barnet skulle få vara barn- fantasifullt, ursprungligt och oskyldigt- även om syftet med 1700-talets reformpedagogik var att göra barnen fogliga och underkastade auktoriteter som föräldrar, samhälle och Gud.”^{lxxxvi} Man ansåg att teaterspel var bra för barnets utveckling. I Sverige fanns dockteater och kasperteater för både barn och vuxna från mitten av 1800-talet. Professionell teater som var särskilt ägnad för barn kom sent på 1800-talet och då efter tyskt mönster. Framförallt julpjäser spelades vid seklets början. Från mitten av 1900-talet blev det populärt att barn lekte teater och uppträdde inför publik. Man kan säga att barnteatern var en spegling av sin tid.^{lxxxvii} Enligt Karin Helander finns det tre ”grundläggande syften bakom den svenska barnteatern: teater som pedagogik, förströelse och konst.”^{lxxxviii} Hon menar även ”sett i ett helhetsperspektiv sker tydliga balansförskjutningar i den svenska barnteatern, mellan fantasi, realistiskt beskriven verklighet och utopi samt i synen på barnet och barnets världar.”^{lxxxix}

Lars Öberg talar om att en barnkultur grupp bildades så småningom. När det tillkom en kultursekreterare, blev det fart på den. Barnkultur gruppen bestod av en kultursekreterare och representanter från olika nämnder som hade med barn att göra. Gruppen ägnade sig åt att ordna verksamheter för barn till exempel barnteater. Målsättningen var att man skulle se till att fylla ett visst mått i skolan med barnteater, varje stadie skulle ha ett besök per läsår. ”Biblioteket var förlägningen av en del, sagostunden var ju ett sådan där ställe som man kunde serva. Ibland så blev det fest på sagostunden. Det kom någon dit och hade program utöver sagostunds tanten och det var jätte kul!”^{xc} Så på det viset var biblioteket involverat. Barnen var en av alla målgrupper och då kom barnteater in där. Ibland var det bibliotekets eget initiativ. Det fanns en katalog att titta i för att se vad som fanns och inte var så dyrt. Då tog man någon och engagerade till det här, likadant som man anställer till något annat. ^{xc}

Freja teatern från Göteborg visade på fritidsgården Forum, barnteatern *Hur länge har jag sovit*, den 26 april 1979. Bibliotekets medverkan var att dela ut gratis biljetter till föreställningen.^{xcii} Kulturnämnden har arrangerat ett flertal dockteaterföreställningar på biblioteket, till exempel: I februari 1987, visades en föreställning med tjeckiska marionetter av Eliska Recinova på Ulricehamns stadsbibliotek.^{xciii} *Molly Munter och Jätten Jopp Jopp*, av Ulla- Christina Börjesson visades 1988 på biblioteket. Den handlar om den fattiga lilla flickan Molly Munter som besöker kungen för att få hjälp. På vägen råkar hon ut för den hemska Jätten Jopp Jopp men det slutar lyckligt.^{xciv} 1989 visade Thomas Wiehe och Clas Rosvall *I nattens mörkaste timma- ett drömäventyr med Gastock*.^{xcv} En teaterföreställning för barn från fyra år *En klok Bok tok* visades på stadsbiblioteket i samband med *Kulturnatta* i augusti 1998.^{xcvi}

3.2.1 Egna kommentarer

Barnteater är stimulerande för barns fantasi. Dramat kan ge barnet vägledning i moraliska frågor förutom att roa. Det kunde vara roligt för barn att själva få medverka.

3.3 Bibliotekets dag/ bokens dag

Bibliotekets dag arrangerades den i oktober 1984. Biblioteket hade öppet hus i tre timmar kring temat information. Bibliotekschefen Lars Öberg var nöjd med den nya dataanläggningen. Det bjöds på underhållning och aktiviteter i olika former bl a: knallen Norbert Sjölin talade om sina erfarenheter från Hembygdens år, iklädd klassisk knallekostym; Bernt Carlsson underhöll med sång och gitarrspel; Sagorummet var välbesökt; Möjlighet att gå en tipspromenad fanns det också. Det kom ungefär 400 besökande.^{xcvii} I oktober 1988 firade biblioteket Bokens dag. Författaren Dan Korn, berättade om färgstarka människor i Västergötland. Det ordnades sagostund med Kasperteater. Anna- Lena Hultman talade om sin emigrantforskning. Riksutställningar visade gamla dockor och leksaker.^{xcviii} Bokens dag i oktober 1989 blev också inledning till barnboksveckan som hölls på bibliotek över hela landet. Ekeskogs bokhandeln visade höstens nya böcker och bidrog med bokpriser till tipspromenaden i biblioteket.^{xcix} Detta år var det barnen som stod i centrum och ett mycket uppskattat inslag på barnbokens dag var sagostunder på både svenska och persiska på samma gång! Andra aktiviteter denna dag var bland annat kasperteater i sagorummet; i Västgötarummet visade Ulricehamnsbygdens forskarklubb släktforskning med mera; en lokal författare David Haldorsson berättade om Ulricehamnsbygden, och hembygdsböcker såldes.^c

Lars Öberg berättar att Bokens dag hänger lite grand på författarföreningen. Det har kommit lite vid sidan om. Det kunde gå till på det viset att man bjöd in författare till en afton anordnat på biblioteket. Det var ett sätt att fira Bokens dag. Då var det ett slags mål mot en bra författare och då kontrollerade man med författarförbundet den politiska inställningen och så såg man vem man ville bjuda hit. Det tror han inte görs idag.^{ci}

På Bokens dag i november 1985 kunde man lyssna på ett föredrag av författarinnan Anita Gustavsson från Järpås. Fler inslag var tipspromenad, kasperteater och boksignering.^{cii}

3.3.1 Egna kommentarer

Tanken bakom denna dag är att öka intresset för biblioteket och bokläsning. Det är intressant och roligt att det förekommer så många olika aktiviteter denna dag. Det är ett sätt att locka nya besökare till biblioteket.

3.4 Bokafton

Fredagen den 18 november 1960 anordnades en bokafton i Martin Ekeskogs Bokhandel. Stadsbibliotekarie Karin Hernqvist höll ett föredrag.^{ciii} Ingrid Bråtegren som tidigare arbetat på biblioteket berättar att:

Bibliotekarien var väldigt duktig med att hon varje år hade en Bokafton. Det var någonting som jag aldrig glömmer. Då hade hon nyheterna för det mesta och hon var enorm på att kunna berätta. Folk fick komma, de satt i gångar, mellan hyllor och lite varstans och lyssnade när hon recenserade böckerna som hade kommit under hösten. Då kom alltid nya böcker på hösten. Det är klart att det var mest äldre människor men det var så trångt och besvärligt. På något vis, så var det en sorts underbar atmosfär där. De gjorde det så trevligt med boklotteri. Det var så fantastiskt trevligt.^{civ}

Lars Öberg berättar att bokafton är en sak som förändrades. Det fanns när han kom. Det gjordes arrangemang med ett antal författare och författarförbundet gjorde upp en lista. Det var på sätt och vis arvtagare till bibliotekets vänner samtidigt som det var ett sätt att slå ett slag för att biblioteket hade verksamheter utöver utlåningen. Så småningom förändrades bokafton till att bli barnens vecka. Det var när skolbiblioteks centralen och skol- barnbibliotekarien blev varma i kläderna och kunde säga att man hade en barnbibliotekarie som verkligen hade tid att ägna sig åt det. Anledningen till att det blev barnens vecka istället var att den som hade arrangerat det här tidigare på 80-talet hade drunknat i protokoll. Nya personer hade som arbetsuppgift att jobba med det här och det kändes naturligt i och med att det var mycket tal om att barnen var viktiga.^{cv}

3.4.1 Egna kommentarer

I vår intervjuundersökning framgick det att det inte hålls några bokaftnar numera.

3.5 Föreläsningar/föredrag och författarbesök

Föreläsningar brukade ofta ske i samarbete med olika föreningar säger Lars Öberg och nämner några av dem. Bibliotekets vänner hade lite allmän föreläsningsverksamhet där det kunde komma någon författare på besök. Föreningen Norden hade en föreläsare här och så berättade man bland annat att man kunde låna böcker på finska, danska med mera. En möjlig orsak till att föreläsningföreningarna dog ut under en period, kan vara TV:en menar Lars. Det var roligare att se folk i TV:en än att åka iväg på kvällen och betala en avgift för att höra på föreläsare som ibland var väldigt bra men ibland väldigt dålig.^{cvi}

På Stadsbiblioteket hölls ett föredrag av Gunnar Arnborg om Odlarmöda och stenmurskultur i Västergötland fredagen den 27 november 1981.^{cvii}

Bibliotekschefen Karin Ekegren säger att ”I samarbete med olika föreningar har varje år ordnats 3-5 föredrag i skilda ämnen. Det har handlat om Birgit Sparre, Tidig järnframställning i Västergötland, kvinnor och barn i Zimbabwe, Grön mat, Emigration och immigration från 1800-talet till vår tid, Våra vänorter, Släktforskningskällor, Dyslexi mm.”^{cviii}

Karin Ekegren berättar att ”1998 var Ulricehamn aktivt inom *Kulturåret* och man satsade extra resurser på kulturen. Detta kom biblioteket till del vi hade 2 besök under året, Ernst Brunner och Birgitta Stenberg.(---) Det finns sedan 1998 bättre förutsättningar för samarbete kring program som passar på biblioteket.”^{cxix} Författarinnan Birgitta Stenberg var på besök på Ulricehamns stadsbibliotek, där hon läste dikter inför många åhörare.^{cx}

Biblioteket och Wilhelm von Braun sällskapet har vid ett par tillfällen arrangerat litterär lunch med föredrag och samtal kring författaren.^{cxii} Under *Kulturnatta* 1998 fick biblioteket ett besök av författaren Ernst Brunner.^{cxii}

3.5.1 Egna kommentarer

Genom föredrag och föreläsningar kan man lära känna olika intressanta ämnen och träffa författare. Många upplever det som lättare att gå till biblioteket och lyssna på ett föredrag än att gå till andra institutioner.

3.6 Föreningsverksamhet

I Sverige har föreningar alltid varit en viktig del av biblioteksverksamheten. Sven Hallonsten skriver i artikeln *Om biblioteket och folkrörelserna* att biblioteket bör ha en folkrörelseavdelning. Denna avdelning ska bland annat erbjuda folkrörelserna att hyra lokaler i biblioteket för olika kulturella aktiviteter till exempel utställningar och programkvällar, erbjuda bibliotekets medverkan vid kurser med mera.^{cxiii}

Föreningen Norden arrangerade 1990 en isländsk teater på biblioteket. Lennart Ragnarsson, en dramapedagog från Borås spelade *Kvasirs blod*. En isländsk saga i musikdramatisk form. Ragnarsson har utgått ifrån dikten Havamal.^{cxiv}

Förre bibliotekschefen Lars Öberg talar om föreningsverksamheten på biblioteket. Det fanns ett folkligt stöd för biblioteksverksamheten, när den inte var i så stor omfattning på 50 och 60-talet t ex genom föreningen Bibliotekets vänner som fanns i Ulricehamn fram till 70-talet. Det som var kvar på slutet var en ideell förening, där man kunde gå med som låntagare och betala en liten medlemsavgift. Ofta var det så att man skänkte till biblioteket, en bok kunde lämnas över som gåva. Överskottet i föreningen gick åt att stärka något angeläget. De hade lite allmän föreläsningverksamhet där det kunde komma någon författare på besök.

Vissa föreningar nästan bodde på biblioteket. Det var ju gratis lokal till skillnad ifrån de andra kultur lokalerna, där det togs avgift, eftersom det förutsattes att föreningen och biblioteket hade ett gemensamt intresse t ex boken eller något annat som biblioteket hade. Släktforskning är ett typiskt exempel på det, då biblioteket hade mikrofilmer och släktforskar föreningen gjorde jätte reklam för biblioteket. De hade sina möten på biblioteken.^{cxv}

En forskardag anordnades i november 1998 på biblioteket i samarbete med Ulricehamnsbygdens forskarklubb. Under den här dagen fick allmänheten hjälp med både släktforskning och emigrantforskning. Internet har betydligt underlättat släktforskningen, och tips om olika sökvägar gavs. Även unga visade intresse för att söka sina rötter.^{cxvi}

Lars Öberg fortsätter att tala om att några föreningar anordnade tävlingar i frågesport. Det gick till så att man öppnade kuvert med en mängd frågor som skulle besvaras på en viss tid.

Föreningen Norden hade många möten. Det var ju också någonting som föll i gemensamt intresse med att låna ut. De som hade kommit hit från olika nordiska länder ville från början ha sin litteratur för sig som de ville läsa. Speciellt finnar, de hör till ett särskilt språk för sig. Då hade man finska föreningen, men framförallt Norden med sitt årsmöte. Så hade man en föreläsare här och det berättades bland annat att det gick att låna böcker på finska, danska med mera. Det var en fattig förening och alltså var det väldigt bra att ha unga läsare att leta efter.^{cxvii} I början av november 1998 arrangerade biblioteket i samarbete med Föreningen Norden kulturaktiviteten Kura skymning –

humor i Norden. Biblioteksbesökarna bjöds på högläsning av Rune Wetterstrand, musikunderhållning av Tingsholms musikesteter, nordisk litteratur av Jörgen Sandblom och kaffeservering.^{cxviii}

3.6.1 Egna kommentarer

Föreningslivet i Sverige har sedan lång tid tillbaka varit starkt folkligt förankrat. Därför är det viktigt att föreningarna kommer in på biblioteket. Många arrangemang arrangeras i samarbete med föreningar.

3.7 Musik och lyrik

Bibbi Andersson skriver i sin artikel *Musik på bibliotek- inte bara skivlyssning* att ”Musiken ger oss (---) möjligheter att förmedla kultur även till dem, som har svårt att av olika anledningar tillägna sig skriven, sammanhängande text. Musik bör finnas med i uppsökande verksamhet och i bibliotekens arbete med att nå eftersatta grupper i samhället. Musiken når ju också över alla språkgränser och kan underlätta kontakterna med invandrare, som är nya i Sverige.”^{cxix}

På biblioteket har det ibland bjudits på levande musik och lyrik. I ett samarrangemang bjöd Vuxen- och musikskolan på musik och lyrik i lunchkonserter under en hel vecka i mars 1987. Folke Mod och Ulricehamnsbygdens skrivare medverkade. Experimentet var mycket lyckat, välbesökt och uppskattat.^{cxx} Samma typ av arrangemang genomfördes 1988. Lilian Skattberg läste egna dikter och musikskolans elever spelade. En av orsakerna till att denna verksamhet förlagts till dagtid är önskemål från många äldre som varken kan eller vill tillgodogöra sig kulturutbud på kvällstid.^{cxxi} 1989 var det dags igen för Ulricehamns invånare att få njuta av musik och lyrik på stadsbiblioteket. Den här gången var några tillfällen på kvällstid. Fyra lokala diktare deltog med egna verk.^{cxxii} Ett nytt tillfälle att lyssna till musik och lyrik på biblioteket erbjöds i slutet av mars 1990.^{cxxiii}

3.7.1 Egna kommentarer

Musik och lyrik är en utmärkt form att locka folk till biblioteket eftersom den skapar en avslappnad och trevlig atmosfär. Det är ett bra sätt att stödja intresset för lokala diktare och musikutövare genom att de får presentera direkt sina verk till publik.

3.8 Otryckta medier

Förre bibliotekschefen Lars Öberg kommer in på media utvecklingen på biblioteket. Nya idéer med media prövades till exempel kassetter, taltidningar och talböcker. Budskapet var det viktigaste då. Försök gjordes med grammofon skivor på 80-talet som spelades upp som referens utan att lånas ut. Anledningen var, säger Lars Öberg att ”Kvalitén försämrades snabbt, dels för att låntagarens anläggning och dels skivan som sådan inte klarade mer än 25 uppspelningar. Så där blev både kassetter och CD-skivor ersättare. CD-skivan är slitstark.”^{cxxiv}

Angående videoutlåning förklarade Lars Öberg att BTJ(bibliotekstjänst) möjliggjorde det, för biblioteket hade inte så stor erfarenhet. De förhandlade med upphovsrätts organisationer och sammanställde videopaketer som köptes in. Det blev organiserat ungefär som ett Artotek men fungerade markant bättre än utlåning av tavlor. De nystartade videobutikerna upplevde biblioteket som illojal konkurrent eftersom utlåningen var gratis. ”Det var vårt sätt att hantera den enorma efterfrågan så länge filmerna inte var sedda från det här lilla urvalet. Efterfrågan sjönk efter att filmerna hade setts. Biblioteket i Ulricehamn tillämpar korttidslån för videofilmer, en till tre dagar, för att slippa problemet med helger.”^{cxxv}

Vi har valt ut två artiklar som debatterar frågan om video på bibliotek. Den första är från 1974 innan videoutlåning kommit igång i någon större skala. I *Biblioteksbladet* menar Britt Isaksson att ”Biblioteken kommer för videogrammen att bli alternativet till ’kioskförsäljningen’, precis som för boken.”^{cxxvi} I en artikel av Jan-Åke Thorell diskuterar Perallan Orrbeck i Ulricehamns tidning, möjligheterna för biblioteket att låna ut kvalitets filmer. Han menar att det är ett sätt att möta det stora utbudet av kabel- TV och videofilm av låg kvalitet.^{cxxvii}

3.8.1 Egna kommentarer

Det kunde vara till fördel om biblioteken undersökte vilka filmer låntagarna skulle vilja låna. På många bibliotek skulle en del av filmbeståndet behöva förnyas. Videoutlåning på bibliotek skapar ett alternativ till videobutikernas utbud. Det är bra att ett bibliotek har olika slags filmer för olika åldrar och intressen till exempel dokumentärer och barnfilmer, som är gratis och tillgängligt för alla.

Det är även väsentligt att det på bibliotek finns en bred sortering av olika slag av musik som kan effektivt tillgodose människors behov av musikupplevelser.

3.9 Sagostunder

Vikten av att börja redan i småbarnsåldern med sagoberättande talar Ann Granberg om i sin bok *Småbarns sagostund* där hon säger att ”Barn som tidigt får höra sagor och berättelser har lättare att känna empati, medkänsla och inlevelse.”^{cxxviii} Kerstin Borg menar i sin artikel *Sagostunderna? Så här gör jag!* att meningen med sagostunder är inte bara ”att ge kvalitativ underhållning för stunden. Under meningen är väl att stimulera och lägga grunden till goda läs- och biblioteksvanor. Vidare lär sig barnen att fungera i grupp genom gemensamma upplevelser. För många av barnen är detta också första kontakten med ett bibliotek.”^{cxxix}

Kajsa Asklöf skriver i artikeln *Sagan har helat i tusentals år* om hur viktigt det är att berätta sagor, speciellt för barn. Hon säger att ”Barn som får höra sagor blir mer harmoniska och mindre aggressiva. (---) När barnet vill höra en saga om och om igen, handlar den förmodligen om något som känns viktigt och svårt för barnet. Sagan ger då både tröst och hjälp att komma vidare.”^{cxxx}

Sagostunder på bibliotek i Sverige förekom så tidigt som 1911 på Stockholms Barn- och Ungdomsbibliotek, grundat av Valfrid Palmgren.^{cxxxi}

I oktober 1965 kunde man läsa i *VästgötaDemokraten* att bibliotekarie Karin Hernqvist inledde höstens sagostunder för barn mellan 4-8 år. Hon läste såväl en klassisk saga som *De tre små grisarna* som en modern saga om *Mikaels äventyr i höghuset*.^{cxxxii}

Lars Öberg berättar om sagostunder. Det fanns bara en sagotant, därför blev det aldrig aktuellt med dubblering av sagostunden. Det var ovanligt många barn på den sagostunden som blev populär som avlastning för framförallt dagbarnvårdare. Det var sagostund ungefär en gång i veckan. Det var en drive man hade på 80-talet som ett stöd för barnboken för att uppmuntra barnen att bli läsintresserade och att låna själva. Om inte föräldrarna var så läsintresserade, så var risken att inte heller barnen blev det. Barnen åkte hit via dagbarnvårdare eller på egen hand för att lyssna till sagor. Det var säkert väldigt effektivt sätt att rekrytera nya generationens läsare. Därför satsades det extra på det här. Man hade lite konkurrens av kyrkan. Det var inte meningen, utan tvärtom skickade biblioteket gärna inbjudan till deras barn, om det skulle vara så att de ville vara där. Deltagarantalet kunde variera från fem- sex stycken upp till ett dussin. En och annan politiker noterade detta och ville göra besparingar. ”Nu är vi på biblioteket utan sagostunder!”^{cxxxiii}

I en artikel från 1989 i *Ulricehamns tidning* får man veta att sagotanten Birgitta Melin berättade sagorna om Teskedsgumman och Alfons Åberg, när höstens sagostund hade premiär. 37 förväntansfulla barn hade samlats till denna stund.^{cxxxiv}

På vår fråga om sagostunder, svarar Karin Ekegren följande:

Sagostunderna fanns kvar på 10 orter till och med 1997. Inför 1998 hade vi ett sparbeting på ca 200.0 tkr. Den politiska nämnden strök anslaget för de timanställda som arbetade som sagostunds ledare (60.0 tkr). Därefter har vi vid några tillfällen arrangerat sagostund eller någon liten dockteater. Ett försök har gjorts att i samarbete med

studieförbund starta en regelbunden sagostundsverksamhet igen, men detta försök misslyckades. Tanken är naturligtvis att försöka återskapa en regelbunden barnverksamhet på Stadsbiblioteket och filialbiblioteken.^{cxxxv}

3.9.1 Egna kommentarer

Sagostunder är mycket betydelsefulla för barn i uppväxtåren. Naturligtvis är läsandet av sagor lika värdefullt var det än sker, i hemmet, inom förskoleverksamhet och skola eller någon annanstans. Biblioteket är särskilt lämpat för denna verksamhet med tanke på att biblioteken därmed ges möjlighet att väcka de ungas intresse för att ta del av bibliotekets utbud och resurser. Dessutom blir barnen bekanta med biblioteksmiljön.

3.10 Tävlingar

I november 1983 arrangerade stadsbiblioteket, skolbiblioteket och Forum en dikttävling för ungdom.^{cxxxvi} Har det förekommit fler dikttävlingar, undrar vi och Lars svarar att det har inte har arrangerats dikttävling på biblioteket sedan 1983.^{cxxxvii}

Karin Ekegren säger att ”I samarbete med skola och kultursekreterare har vi arrangerat en teckningstävling. Under kulturåret 1998 ordnades en novelltävling för ungdomar i samarbete med fritidsgården, skolan och Ulricehamns tidning.”^{cxxxviii} Novelltävlingen lockade många ungdomar att skicka in sina bidrag. De tio bästa novellerna valdes ut och juryn valde ut två pristagare, en yngre och en äldre. De vinnande bidragen samt ytterligare tre av de nominerade novellerna fick ulricehamnarna läsa i Ulricehamns tidning under 1998.^{cxxxix}

3.10.1 Egna kommentarer

Det är en bra idé att ordna tävlingar som ger människor tillfälle att uttrycka sig i tal eller skrift. På så sätt kan biblioteket stimulera läsintresset och upptäcka nya talanger bland deltagarna.

3.11 Utställningar

I *Biblioteksbladet* har vi funnit två artiklar som diskuterar vikten av att visa utställningar på bibliotek. Bengt Olvång menar att bibliotek är särskilt lämpat för utställnings verksamhet. Hans argument är att bibliotek besöks av många olika kategorier av människor med varierande anledningar till sina besök. Huvudanledningen kan vara en annan än att se en utställning. Väl på plats finns det utmärkta tillfällen för den som så önskar att fördjupa sig i ämnet utställningen presenterar.^{cxl} Franz van Bruggen betonar det väsentliga i att biblioteket når ut med information om

sin utställningsverksamhet. Av särskild betydelse i sammanhanget är det att nå det av bibliotekets målgrupper som är kulturellt under stimulerade. Han nämner som ett starkt skäl till att bildkonst bör förekomma på bibliotek att ”biblioteket är i de flesta kommuner den dominerande kulturinstitutionen.”^{cxli}

Här nedan presenterar vi en rad olika utställningar som förekommit på biblioteket. Vi har bara tagit med de som vi har funnit artiklar eller annonser om i vårt material.

Ulricehamns filatelistförening firade 1978 sitt 20-års jubileum med en utställning i biblioteket. Den pågick i en vecka, och besöktes av ett flertal skolklasser.^{cxlii}

Apropå FN:s barnår 1979 gjorde elever i Bogesundsskolan, Åsboskolan i Borås, Mårdaklevs-Myrås och Sparsörskolan en utställning som heter *Barn berättar*. Den handlar om rättvisa och visades på stadsbiblioteket i Ulricehamn i oktober 1979.^{cxliii}

En miniutställning om djuphavsseglare kunde man se på biblioteket i februari 1987. Riksutställningar som arrangerat utställningen samarbetade med Sjöhistoriska Museet Vasarvet och Sjöfartsmuseet i Mariehamn på Åland. Dessutom visades det en film om djuphavssegling.^{cxliv}

I april samma år visade Tingsholms elever sina egna själv porträtt på biblioteket.^{cxlv} Ytterligare en elevutställning från samma skola visades i maj detta år. Den föreställde rum gjorda i lera.^{cxlvi} I samband med konstens vecka visades kvinnlig grafik på biblioteket. Enligt konstföreningens ordförande Ingrid Lindgren är inte jämställdheten ännu så stor inom konsten, därför valdes kvinnliga konstnärer.^{cxlvii} Lite annorlunda utställning kunde man titta på i oktober. Elever från Stenbocks skolan har gjort i ordning lådor fyllda med olika scenerier bland annat öknar, landskap och sagomiljöer.^{cxlviii} I samband med barn och ungdoms bokveckan i oktober visade bokhandeln en utställning med alla nya barn och ungdoms böcker. Stadsbiblioteket ordnade själva en bokutställning som hette *Barn i andra länder*.^{cxlix}

I januari 1988 visades en frimärkes utställning. Förutom de vanliga skärmarna kunde man se en engelsk film, diabilder och skyltskåp. Materialet kom från Riksutställningar och vuxenskolan stod som lokal arrangör.^{cl} Miljömedvetna barn finns i Ulricehamn. På daghemmet Kvarnlyckan hade några barn gjort en liten utställning om vår miljö, där bland annat de talar om att vi ska samla in burkar och batterier och inte slänga dem i naturen. Detta visades på biblioteket i april 1988.^{cli} I slutet på april samma år visades återigen en elevutställning från Tingsholmsgymnasiet bestående av självporträtt och lerminiaturer.^{clii} I maj presenterade Konstnären Karin Yngström Skagen med hjälp av egna målningar, fotografier, stenar och böcker.^{cliii} Nordiska ministerrådet arrangerade en utställning av skönlitteratur på nordiska språk i juni.^{cliv} På hösten 1988 var det dags igen för en grafik utställning, arrangerat av Ulricehamns konstförening. Det var fem konstnärer bland dem, Madeleine Pyk, som visade tre grafiska blad var.^{clv}

En hemslöjds utställning kunde biblioteksbesökare se i februari 1989. Den visade exempelvis hur man kan ta till vara och använda naturliga material på ett nyttigt och vackert sätt. Denna

vandrings utställning var sammansatt av länets hemslöjds museum, Borås museum och Vuxenskolan.^{clvi} En gammal tradition som delvis försvunnit är påskbrev. På stadsbiblioteket kunde man i mars 1989 se en utställning producerad av Ulricehamns museum om påskbrev. Annat som hör påsken till fanns också med till exempel ägg och påskkort.^{clvii}

Roliga, glada dockor gjorda av förskolebarn från Blidsberg fanns utställda i april 1989.^{clviii}

Barn på Kvarnlyckans daghem lärde sig trafikvett under våren 1989. De gjorde sedan en collage utställning om trafik som visades för allmänheten.^{clix} På hösten samma år fick ulricehamnarna se återigen en grafik utställning av fem kända grafiker. Arrangör var som tidigare Ulricehamns konstförening.^{clx} En utställning om kvinnoarbete i olika former gjord av kvinnor visades i oktober 1989. Denna vandrings utställning var sammanställd av Vuxenskolan, Centerns Kvinnoförbund, Konstfrämjandet och Bygdegårdarnas Riksförbund.^{clxi}

En annorlunda utställning om hur man översätter, kunde man ta del av i mars 1990. Den var gjord i form av en stor bok som betraktaren kunde kliva in i och uppleva hur en översättning går till i ord, ljud och bild. Det var producerad av översättaren Meta Ottosson och konstnären Bengt Saltö. Blekinge läns museum hade sammanställt vandringsutställningen.^{clxii}

3.11.1 Egna kommentarer

Det är betydelsefullt att bibliotek visar utställningar av olika slag. Biblioteksbesökare som normalt inte besöker konsthallar, museer med mera får möjlighet att ta del av ett estetiskt kulturutbud. En del typer av utställningar visas bara på bibliotek till exempel arbeten gjorda av förskole- och grundskoleelever. En viktig faktor är att det är gratis att gå in på bibliotek, till skillnad ifrån museer.

4.0 DISKUSSION

I början av vårt uppsatsarbete ställde vi oss frågan: Hur har kulturaktiviteterna utvecklats från 1960 till 1998? De frågeställningar vi arbetat efter är följande: Vilka kulturaktiviteter har förekommit på Ulricehamns stadsbibliotek? Hur har kulturpolitik påverkat biblioteket? Vi avser att besvara dessa frågor i diskussionen. Den utvecklingstendens som vi kunnat konstatera är att kulturaktiviteterna till en början förekom i mindre omfattning. Under slutet på 1970-talet och hela 1980-talet ökade de flesta aktiviteterna för att sedan minska under 1990-talet.

En anledning till att kulturaktiviteterna förekom i mindre utsträckning på Nygatan, stadsbibliotekets första lokal, var att det var trångt. Dock förekom sagostunder sporadiskt. På Jönköpingsvägen ökade aktiviteterna men även där var utrymmesbrist.

En orsak till nedgången under början av 1990-talet är de ekonomiska besparingarna som drabbat biblioteksbudgeten i Ulricehamn kraftigt. Enligt uppgift från intervju skars kulturbudgeten ned med 40% under 1990-talet. En annan faktor kan vara sammanslagningen till en gemensam kultur och fritids förvaltning. Det är möjligt att denna förvaltning inte tog tillräckligt mycket hänsyn till kultur inom biblioteket. Sedan 1999 har den gemensamma förvaltningen upphört. Nu finns det ett kulturutskott med en egen kulturchef. Det vore en fördel om folkbiblioteken har sin egen budget, eftersom kulturnämnder har till uppgift att fördela pengar till flera olika institutioner och verksamheter. Det finns en möjlighet att biblioteken inte prioriteras i första hand.

Andra möjliga orsaker som vi funnit under vårt sökande efter material är att många som tidigare skulle vänt sig till biblioteket istället hittat andra forum för sina aktiviteter. Till exempel utställningar har arrangerats på Minigalleriet, Konstforum och Årås kvarn. Lunchmusik har hållits i kyrkan och föredrag i församlings gården. En del barnteater föreställningar har visats på förskolorna. Med andra ord så har Ulricehamn inte varit kulturfattigt men kulturaktiviteter har inte skett i så stor utsträckning på biblioteket jämfört med 1980-talet.

Vilka kulturaktiviteter har förekommit på Ulricehamns stadsbibliotek?

Artoteks verksamheten på bibliotek startade som ett försök att föra ut ny svensk bildkonst till allmänheten. Tanken var att alla skulle ha möjlighet att få konstupplevelser och det var också ett sätt för nya konstnärer att nå ut till en ny publik. Detta grundade sig i idéer om kulturell jämlikhet vilket i och för sig inte är fel, men det visade sig att verksamheten på bibliotek inte fungerade i praktiken. På stadsbiblioteket i Ulricehamn hade man Artotek under en tio års period från och med

1974. Verksamheten upphörde dels på grund av alldeles för lite utlåning och dels på grund av att den var svår att hantera.

Den slutsats som framkommit av materialet är vilket bland annat framgår av intervjuer att Artotek på bibliotek inte blev så lyckat som det förväntades att bli. En del låntagare tyckte kanske att det var svårt att lämna tillbaka tavlorna som dessutom kunde vara stora och otympliga att frakta. Risken att Artotek inte blir lyckat i en liten kommun är större än i stora kommuner på grund av mindre invånare antal. Det finns goda skäl för att Artotek på sjukhus bör finnas kvar eftersom det kan underlätta patientens sjukhusvistelse. Särskilt på långvårds avdelningar kan det vara mycket betydelsefullt.

Barnteater fanns redan på 1700-talet men kom inte till Sverige förrän sent på 1800-talet. De tidiga pjäserna hade mer uppfostrande och moraliska syften än dagens föreställningar. Den moderna barnteatern innehåller mer humor, fantasi och pedagogik. Samtidigt som den tar upp ämnen som har anknytning till verkligheten. En fråga som man kan ställa är varför ska barnteater visas på biblioteket? En anledning kan vara att om barn får se en historia, händelse eller något annat viktigt ämne dramatiserat, kanske det väcker deras intresse och nyfikenhet att läsa mer om detta. Dessutom kan de få lära sig hur man hanterar olika situationer i livet. Av det material vi har studerat framgår det inte om barnteater förekommit under 1960- talet och början av 1970- talet. I Ulricehamn fanns en barnkultur grupp på 1980- talet som ordnade bland annat barnteater, främst på skolor. För bibliotekets del arrangerades vid några tillfällen program verksamhet i samband med sagostund. På Ulricehamns bibliotek har det visats förutom ett antal dockteater föreställningar några barnteater föreställningar. Vad beträffar 1990- talet framgår det av verksamhets berättelse att det förekommit ett antal dockteater föreställningar, men eftersom vi har avgränsat undersökningen till 1990 och 1998, har vi bara tagit en referens från 1998.

Den slutsats vi kan dra av vårt material är att barn och dockteater inte förekommit regelbundet. Ett sätt för biblioteket att marknadsföra sig är att anordna bibliotekets dag. Det är ett annorlunda sätt att locka folk dit. Under denna dag sker en mängd olika aktiviteter, bland annat underhållning, föredrag, sagostunder med kasperteater, utställningar och nya böcker presenteras.

Tack vare olika aktiviteter under denna dag finns det något för alla åldrar. Det är också ett sätt för biblioteket att visa upp vilka aktiviteter de har att erbjuda. På bokens dag finns tillfälle att lyssna till föredrag av olika författare. Bokens dag är årligen återkommande över hela landet. Det är stimulerande och intressant att höra en författare tala om sina egna verk.

Utifrån vår undersökning har vi kommit till den slutsatsen att bibliotekets dag inte arrangerats regelbundet.

På en bokafton presenterades och recenserades höstens nya böcker. De första bokaftnarna hölls i Martin Ekeskogs Bokhandel. Stadsbibliotekarien höll föredrag och berättade om de nya böckerna.

Så småningom hölls bokafton på biblioteket. Med tiden så förändrades bokafton till barnens vecka. Ulricehamns bibliotek har haft besök av författare även vid andra tillfällen.

Slutsats angående bokafton är att de upphörde och övergick till att bli barnens vecka.

Det har hållits föreläsningar och föredrag om många skilda ämnen till exempel om Birgit Sparre, grön mat, emigration och släktforsknings källor. Föreningar har vid många tillfällen medverkat i föreläsningar. Enligt uppgift från intervju har det hållits 3-5 föredrag årligen. Slutsatsen är att föreningar haft betydelse för föredrag och föreläsningens verksamhet på biblioteket vilket har skett cirka 3-5 gånger per år.

Föreningsverksamhet har genom tiderna, och gör det fortfarande, intagit en betydelsefull plats i folkbiblioteken. På många håll i landet startade föreningar bibliotek, som så småningom ombildades till kommunala folkbibliotek. I vissa orter går utvecklingen tillbaka till utgångsläget. Små kommunala bibliotek, till exempel filialer, läggs ner men fortsätts att drivas ideellt av föreningar. I dagens Sverige då det ständigt ställs höga krav på besparingar, bland annat inom kommunernas bibliotek, är det extra välkommet med föreningars medverkan i bibliotekens aktiviteter. Exempel på föreningar som varit aktiva på Ulricehamns bibliotek är: Föreningen Norden, Ulricehamnsbygdens forskarklubb och Bibliotekets vänner.

Slutsatsen är att arrangemang som skulle riskera neddragning på grund av ekonomin, blir möjliga att genomföra i samarbete med föreningar.

Genom musik och lyrik kan man presentera olika kulturer och nå människor med olika intressen. Musiken kan alla ta till sig oavsett språk eller ålder. Det är mer stimulerande att höra någon läsa högt ur olika diktverk än att själv sitta hemma och läsa det. På biblioteket i Ulricehamn har besökare vid flera tillfällen kunnat lyssna på musik och lyrik. Det har skett i samarbete med Vuxen- och Musikskolan, ibland i form av lunchkonserter.

Slutsatsen är att musik och lyrik har inte arrangerats regelbundet på biblioteket.

Frågan om det ska finnas video på bibliotek har diskuterats. Bland annat menas det att bibliotekens utlåning ska kunna vara ett alternativ till videofilm av dålig kvalitet. Tanken är god men på många håll är utbudet föråldrat. CD-skivan har möjliggjort utlåning av musik. Det lockar många ungdomar till biblioteket. I Ulricehamn lånas det ut videofilm som korttids lån. Före CD-skivan fanns det ingen möjlighet att låna hem musik. Låntagaren fick sitta i biblioteket och lyssna på grammofon skivor.

Slutsatsen är att den tekniska utvecklingen har möjliggjort att man kan låna hem musik och filmer.

Att berätta sagor för barn är viktigt. De lär sig mycket om livet från sagans värld. Sagostunder på bibliotek har förekommit sedan början av 1900-talet. Den första sagostunden som vi har kunnat dokumentera förekom 1965. Den leddes av Karin Hernqvist själv. Innan dess förekom sagostunden

sporadiskt. Eftersom vi inte har tillgång till årsberättelser från 1960 och 1970-talen, kan vi inte uttala oss om sagostundernas omfattning under de perioderna.

Under 1980-talet hölls det sagostunden mellan cirka 23 och 29 gånger per år. Från 1990-talet har vi inte exakta siffror från alla år men enligt uppgift från intervjuer förekom sagostunden regelbundet fram till 1997. Därefter ströks anslaget för sagostunds ledare, men biblioteket har efter denna tidpunkt vid några tillfällen arrangerat sagostund. Det vore bra om alla bibliotek arrangerar sagostunder regelbundet och också på olika språk.

Slutsatsen blir att sagostunder har inte skett regelbundet sedan 1997.

Tävlingar som syftar till att deltagarna skall skriva något själva är värdefullt att biblioteket anordnar. I Ulricehamn har det förekommit vid något tillfälle en dikt tävling och en novell tävling. Det lockar fram talanger, och skapar intresse för att skriva.

Slutsatsen blir att tävlingar har skett bara vid enstaka tillfällen.

Det är betydelsefullt att bibliotek visar olika sorters utställningar. Bibliotek drar till sig många människor som på denna plats har möjlighet att bekanta sig med bland annat lokala förmågor. En del som besöker bibliotek kanske inte skulle gå till en separat konstutställning. Vi har valt att bara ta med det material vi har från tidnings artiklar och annonser. På Ulricehamns bibliotek har det förekommit många utställningar av varierat slag. Exempel på utställare är: Ulricehamns filatelistförening; elever på Tingsholms gymnasiet, Bogesunds skolan och Stenbocks skolan; daghems barn; hemslojden och Ulricehamns konstförening.

Eftersom vi inte har tillgång till årsberättelser från 1960 och 1970-talen, kan vi inte uttala oss utställningars omfattning under de perioderna. Enligt verksamhets berättelse från 1980 och 1990-talen har biblioteket haft ett antal utställningar som inte annonserats i tidningen.

Slutsats vi kan dra från materialet är det har varit ett rikt och varierat utbud av utställningar under 1980-talet.

En allmän slutsats av hela materialet är att kulturutbudet på Ulricehamns stadsbibliotek var i betydligt större omfattning under slutet av 1970-talet och 1980-talet än under 1960 och 1990-talen.

Hur har kulturpolitik påverkat biblioteket?

Den kulturpolitiska debatten startade i början på 1970-talet och berörde folkbibliotekens roll i kulturpolitiken. Det fanns åsikter om att biblioteket skulle fungera som kulturcentrum. Andra hävdade att biblioteket i första hand skulle fylla sin traditionella uppgift. Det diskuterades mycket om vad biblioteket egentligen skulle göra, vilken funktion det skulle ha, vilka allmänskulturella aktiviteter skulle finnas på biblioteket. Det talades om kulturförmedling. I boken *Folkbibliotek i tal och tankar* ifrågasätts sambandet mellan folkbiblioteksuppgifter och

kulturnämnden. I en senare debatt anser Geir Vestheim, det viktiga är att biblioteket gratis förmedlar meningsfullt innehåll.

Sedan år 1997 har vi en bibliotekslag i Sverige som ålägger varje kommun att driva biblioteksverksamhet. I klartext betyder detta att lagen säger endast att varje kommun skall driva minst ett folkbibliotek. Det är kommunernas ensak hur biblioteksbudgeten ska användas, det vill säga om de vill satsa mer på informations förmedling än kulturell verksamhet. I en kommun med ansträng ekonomi kan resultatet bli att allmän kulturell verksamhet på bibliotek får stå tillbaka till viss del för inköp av media. Det kan upplevas som mer angeläget för att tillgodose allmänhetens behov av aktuell media och information. Man kan tänka sig att detta varit en av flera orsaker till den minskade kulturella aktiviteten på Ulricehamns bibliotek under 1990- talet. Till exempel togs anslaget till sagostunds ledare bort av ekonomiska skäl. Torgny Lindgren hade redan 1981 tankar om att det borde införas en kulturlag som garant för förekomsten av ett minimum av kulturverksamhet i varje kommun. Vidare är hans åsikt att anförande av ekonomiska hinder för stöd till viss kulturverksamhet saknar reell betydelse. Enligt hans mening är det möjligt att lösa problem av den här arten, om man vill.

I boken *Folkbibliotek i tal och tankar* talas det bland annat om att ur demokrati synpunkt behövs god tillgång till litteratur och andra medier. Tillgång till litteratur med mera är inte automatiskt ett instrument för demokratisk process. All litteratur för inte fram demokratiska idéer. Självklart måste det vara på det viset, människor måste själva få välja vad de vill läsa av bibliotekets bestånd och bilda sig sin egen uppfattning. Just detta är en del av demokratins grundprinciper, inte själva tillgången till litteratur. Både Tore Nordström och Stig Hadenius har aspekter på demokrati i förhållande till biblioteket. Tore Nordström menar att det är väsentligt i sammanhanget att bibliotek är öppna för andra aktiviteter än de som man av tradition utövar. Stig Hadenius åsikt är att bibliotek kan bli medborgarnas plattform för samhällsdebatt.

Biblioteket uppfyller sedan lång tid sin roll som förmedlare av information i olika former genom olika slags medier. Historiskt sett har biblioteket samlat och samordnat information både för att underlätta för medborgarna att finna lösningar på problem, samt för att erbjuda förströelse. Under den långa tid som förflutit sedan det allra först kända biblioteket Ebla, och fram till våra dagar, har biblioteken utvecklat ett sätt att organisera information. Med kunnig och kompetent personal är bibliotek bäst lämpade för att fylla denna funktionen. Våra nutida folkbibliotek dit alla är välkomna, fyller också en social funktion. Många går till biblioteket utan att låna en enda bok. De kommer för att läsa tidningar, träffa andra människor, sitta framför datorer, studera i lugn och ro med mera. Kort sagt, bibliotek är så mycket mer än bara en anhopning av litteratur.

De slutsatser vi drar gällande kulturpolitikens påverkan på bibliotek är att Artoteks verksamheten startade som en följd av 1970- talets kulturpolitik. Även utvecklingen av utlåning av musik och film media har sina rötter i 1970-talets kulturpolitik. Den nya målen för den nationella

kulturpolitiken från 1996/97 påverkar indirekt biblioteken. Målen kan gälla för all kulturverksamhet vilket på så sätt innefattar kulturverksamhet på bibliotek.

5.0 SAMMANFATTNING

Denna uppsats handlar om Ulricehamns stadsbibliotek, dess historia från starten och kulturaktiviteterna på biblioteket från 1960 till 1998. Vi har koncentrerat oss på kulturaktiviteterna. Efter inledning och metoddiskussion börjar vi med att ge några definitioner av vad ett folkbibliotek är och en historisk bakgrund till folkbiblioteket i Sverige. Därefter presenterar vi folkbibliotekens målsättning i allmänhet och Ulricehamns stadsbiblioteks målsättning. Nästa avsnitt handlar om bibliotek och kulturpolitik. Vi har tittat på 1970-tals debatten om folkbibliotekets roll i kulturpolitiken. Det diskuterades om vilka allmänskulturella uppgifter biblioteken skulle ta på sig. Förra bibliotekschefen Lars Öberg talar om sin tid som kulturchef och den nuvarande kulturchefen Karin Semberg berättar bland annat om budget och sin syn på allmänskultur. Sedan följer den ideologiska målsättningen för folkbiblioteken och en kort historik om Ulricehamns stad.

Stadsbibliotekets historia kommer som nästa punkt. Därefter presenteras kulturaktiviteterna. Vi har försökt att ge en bakgrund till var och en av aktiviteterna, då det har varit möjligt. En del aktiviteter har vi inte hittat bakgrund till. Här följer de aktiviteter som vi har tagit upp: Artotek, barnteater, bibliotekets dag/ bokens dag, bokafton, föreläsningar/ föredrag och författar besök, förenings verksamhet, media utlåning, musik och lyrik, sagostunder, tävlingar och utställningar.

Notförteckning

- ¹ *Ska biblioteken göra allt? : två personliga inlägg i debatten om den allmänkulturella verksamheten*- Innehåll: "Biblioteket som kulturcentrum"// av Erik Östling, s 21-24, 1974
- ² *Nationalencyklopedin*, s 518, 1991
- ³ Ibid
- ⁴ Enmark, Romulo, " Centre for Library Research"// *svensk biblioteksforskning*, s 17
- ⁵ Ridderstad, Per S, " Book and library history"// *svensk biblioteksforskning*, s 51
- ⁶ Torstensson, Magnus, " Bibliotekshistorisk forskning- ett område som nu bereds möjlighet att utvecklas i Sverige"// *svensk biblioteksforskning*, s 31
- ⁷ Lindgren, Torgny, " Kommunernas kulturpolitik"// *Biblioteksbladet*, 1981: 9, s 170-171
- ⁸ Ibid
- ⁹ Fredén , Nils/ *Böcker bibliotek och kultur*, s 21, 1987
- ¹⁰ Ibid
- ¹¹ Johannesson, Krister/ *Vägen till biblioteket*, 1996
- ¹² Persson, Christina, Göran Widebäck" Lokala bibliotek som studieområde"// *Svensk biblioteksforskning*, s 20, 1997
- ¹³ Ibid
- ¹⁴ Ibid
- ¹⁵ Pohjola, Saga, Robertsson, Åsa/ *Kultur ska heller inte alltid vara tillgänglig för alla*, 1998
- ¹⁶ Ahlberg, Malin/ *Författar evenemang på svenska folkbibliotek*, 1999
- ¹⁷ *Nationalencyklopedin*, s 461, 1991
- ¹⁸ *Folkbibliotek i tal och tankar*, s 11, 1982
- ¹⁹ *Folkbibliotek i tal och tankar*, 1982
- ²⁰ Ibid, s 166
- ²¹ Ibid
- ²² Tynell, Knut/ *Folkbiblioteken i Sverige*, s 111-112, 1931
- ²³ Ibid, s 114
- ²⁴ Wallin, Kerstin E., "Valfrid Palmgren – kvinnlig visionär på KB"// *Några hyll(nings)centimeter*, s 327, 1998
- ²⁵ *Folkbibliotek i tal och tankar*, s 164-165, 1982
- ²⁶ *Regeringens proposition 1996/97:3 kulturpolitik*, s 213
- ²⁷ *Folkbibliotek i tal och tankar*, 1982
- ²⁸ *Regeringens proposition 1996/97:3 kulturpolitik*, s 9
- ²⁹ Utkast till inriktningsmål för biblioteksverksamheten 1995-03-06
- ³⁰ Boger, Gustaf, "Ulricehamn - allmän och historisk översikt"// *Svenska stadsmonografier*, s 318-319, 1959
- ³¹ Hernqvist, Karin, "Kultur- och föreningsliv: Biblioteksverksamhet"// *Svenska stadsmonografier*, s 332, 1959
- ³² Ibid
- ³³ Ibid
- ³⁴ Ulricehamn, Kommunal arkiv, Stadsfullmäktiges protokoll 1919, 1920/den 15 oktober 1919 §130
- ³⁵ Hernqvist, Karin, "Kultur- och föreningsliv: Biblioteksverksamhet"// *Svenska stadsmonografier*, s 333, 1959
- ³⁶ Ulricehamn, kommunal arkiv, Stadsfullmäktiges handlingar 1925/ Protokoll hållet hos drätselkammarens i Ulricehamn första avdelning den 13 oktober 1925
- ³⁷ Hernqvist, Karin, " Kultur- och föreningsliv: Biblioteksverksamhet"// *Svenska stadsmonografier*, s 333, 1959
- ³⁸ Ibid , s 333
- ³⁹ Ibid , s 333
- ⁴⁰ Ulricehamn, kommunal arkiv, Stadsfullmäktiges protokoll 1948/ Tisdagen den 21 december 1948 §194, se även bil. 194U och bil.194V till protokollet
- ⁴¹ Hernqvist, Karin, " Kultur- och föreningsliv: Biblioteksverksamhet"// *Svenska stadsmonografier*, s 334, 1959
- ⁴² Intervju med Ingrid Bråtegren och Gunvor Kettil 1999-09-17
- ⁴³ Ibid
- ⁴⁴ Ibid
- ⁴⁵ Ibid
- ⁴⁶ Ulricehamns kulturnämnd// *Årsberättelse, 1990, s 1*
- ⁴⁷ Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- ⁴⁸ Ibid
- ⁴⁹ Ibid
- ⁵⁰ Zetterlund, Angela, Hansson Joacim, " Folkbibliotekens förändring- tidigare forskning om folkbiblioteken och teorier om förändringens natur"// *svensk biblioteksforskning*, s 46
- ⁵¹ ibid, s 47
- ⁵² ibid, 47
- ⁵³ Vestheim, Geir/ *fornuft, kultur og velferd*, 335-336, 1997
- ⁵⁴ Ibid, s 85
- ⁵⁵ *Kulturrådet: ny kulturpolitik*, SOU 1972:66, s 285
- ⁵⁶ *Kungl .Maj:ts proposition 1974:28*, s 203-204
- ⁵⁷ Ibid

- ⁵⁸ Östling, Erik, ”Efter flera tusen sidor Biblioteken ska göra allt” // *Biblioteksbladet* 1973/1/21
- ⁵⁹ *Ska biblioteken göra allt? : två personliga inlägg i debatten om den allmänkulturella verksamheten.*- Innehåll : ”Biblioteket som bibliotek” // av Erik Östling, s 29-30, 1974
- ⁶⁰ *Ska biblioteken göra allt? : två personliga inlägg i debatten om den allmänkulturella verksamheten.* Innehåll: ”Biblioteket som kulturcentrum” // av Tore Nordström, s 56, 65, 67, 1974
- ⁶¹ Nordström, Tore, ”Allt eller halt- några synpunkter på bibliotekens aktuella situation” // *Biblioteksbladet* 1975/4/78
- ⁶² Hadenius, Stig, ”Behövs biblioteket för demokratin?” // *Biblioteksbladet* 1978/9/186
- ⁶³ *Folkbibliotek i tal och tankar*, s 19, 1982
- ⁶⁴ *Råd att ha eller råd att vara utan*, s 36, 1993
- ⁶⁵ Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- ⁶⁶ Intervju med Karin Semberg 1999-08-26
- ⁶⁷ Ibid
- ⁶⁸ Ibid
- ⁶⁹ Ibid
- ⁷⁰ Ibid
- ⁷¹ Westerlund, Stella/*Artotek en studie om artoteks verksamhet i Sverige och några andra länder*, s 2, 1983
- ⁷² *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket*, 1998, s 35
- ⁷³ ”Artotek 74” // *Ulricehamns Tidning* 1974-04-18
- ⁷⁴ Bolay, Karl H, *Att låna ut konst*, 1967, s 46
- ⁷⁵ Bolay, Karl H, ”Artotekens samhällspolitiska innebörder” // *Biblioteksbladet* 1976/4/58
- ⁷⁶ Westerlund, Stella/*Artotek en studie om artoteks verksamhet i Sverige och några andra länder*, s 3
- ⁷⁷ Åkerling, Towe, ”Artotek på sjukhus” // *Biblioteksbladet* 1973/4/79
- ⁷⁸ Helmer, ”Artotek 73 och konstnärernas villkor” // *Biblioteksbladet* 1973/4/80,82 Lång,
- ⁷⁹ Westerlund, Stella/ *Artotek en studie om artoteks verksamhet i Sverige och några andra länder*, s 5
- ⁸⁰ Ibid, s 59
- ⁸¹ Ibid, s 66
- ⁸² Intervju med Ingrid Bråtgren och Gunvor Kettil 1999-09-17
- ⁸³ Ibid
- ⁸⁴ Ibid
- ⁸⁵ Intervju med Lars Öberg, 1999-09-06
- ⁸⁶ Helander, Karin, *Från sagospel till barntragedi*, 1998, s 21
- ⁸⁷ Ibid, s 9
- ⁸⁸ Ibid, s 17
- ⁸⁹ Ibid, s 22,25,26,81,94
- ⁹⁰ Intervju med Lars Öberg, 1999-09-06
- ⁹¹ Ibid
- ⁹² ”Barnteater Hur länge har jag sovit” // *VästgötaDemokraten* 1979-04-18
- ⁹³ ”Dockteater för barn från 2 år” // *Ulricehamns tidning* 1987-02-21
- ⁹⁴ Borgås, Göran, ”Spännande dockteater på biblioteket” // *Ulricehamns tidning* 1988-03-10
- ⁹⁵ ”Dockteater för barn 4-5 år I nattens mörkaste timma” // *Ulricehamns tidning* 1989-11-09
- ⁹⁶ ”Kulturnatta” // *Ulricehamns tidning* 1998-08-22 s 5
- ⁹⁷ Arfwidsson, Karin, ”Stora och små trivdes på bibliotekets dag” // *Ulricehamns tidning* 1984-10-23
- ⁹⁸ Borgås, Göran, ”Bokens dag med kasperteater” // *Ulricehamns tidning* 1988-10-25 s 4
- ⁹⁹ Westerdahl, Bengt, ”Visade nyheter på bokens dag” // *Ulricehamns tidning* 1989-10-23
- ¹⁰⁰ Thorell, Jan-Åke, ”Uppskattad sagostund på barnbokens dag!” // *Ulricehamns tidning* 1989-10-24
- ¹⁰¹ Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- ¹⁰² Arfwidsson, Karin, ”Bokens dag i Ulricehamn blev hela familjens dag” // *Ulricehamns tidning* 1985-11-26
- ¹⁰³ ”Bokafton” // *Ulricehamns tidning* 1960-11-17
- ¹⁰⁴ Intervju med Ingrid Bråtegren och Gunvor Kettil 1999-09-17
- ¹⁰⁵ Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- ¹⁰⁶ Ibid
- ¹⁰⁷ ”Välkomna till författarafton” // *Ulricehamns tidning* 1981-11-26
- ¹⁰⁸ Intervju med Karin Ekegren 1999-09-26
- ¹⁰⁹ Ibid
- ¹¹⁰ ”Stenberg på biblioteket” // *Ulricehamns tidning* 1998-10-10
- ¹¹¹ Intervju med Karin Ekegren 1999-09-26
- ¹¹² ”Kulturnatta” // *Ulricehamns tidning* 1998-08-22 s 5
- ¹¹³ Hallonsten, Sven, ”Om biblioteket och folkrörelserna” // *Biblioteksbladet* 1976/8-9/127, 128
- ¹¹⁴ ”Kvasirs blod- en isländsk saga” // *Ulricehamns tidning* 1990-02-27
- ¹¹⁵ Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- ¹¹⁶ Forslund, Alexandra, ”Släktforskning allt populärare” // *Ulricehamns tidning* 1998-11-17 s 5
- ¹¹⁷ Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- ¹¹⁸ ”Kura skymning – humor i Norden” // *Ulricehamns tidning* 1998-11-07 s 32

- 119 Andersson, Bibbi, "Musik på bibliotek- inte bara skivlyssning" // *Biblioteksbladet* 1982/11/209
- 120 Martinsson, Anders, "God aptit på lunchkonsert" // *Ulricehamns tidning* 1987-03-17
- 121 Wester, Jörgen, "Musik och lyrik värmer i vintern" // *Ulricehamns tidning* 1988-03-17
- 122 B C, "Lunchkultur drog många åhörare" // *Ulricehamns tidning* 1989-03-14
- 123 Bonnevier, Cecilia, "Musik och Lyrik på biblioteket" // *Ulricehamns tidning* 1990-03-27 s 4
- 124 Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- 125 Ibid
- 126 Isaksson Britt, "Videogram- ett nytt medium?" // *Biblioteksbladet* 1974/1/14
- 127 Thorell, Jan- Åke, "Videoutlåning på biblioteket?" // *Ulricehamns tidning* 1989-09-16
- 128 Granberg, Ann/ *Småbarns sagostund*, 1996, s 41
- 129 Borg, Kerstin, "Sagostunderna? Så här gör jag" // *Biblioteksbladet* 1974/7/107
- 130 Asklöf, Kajsa, "Sagan har helat i tusentals år" // *Förskolan* 1998/1/30-31
- 131 *Fullbokat: Göteborgs folkbibliotek 1862- 1972/* Ingrid Atlestam, Madeleine Bergmark, Eva Halász, s 23, 1997
- 132 " 'Toppen' med sagostund tycker ulricehamnsbarn " // *VästgötaDemokraten* 1965-10-15, s 12
- 133 Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- 134 Hogdin, Susanna, "Teskedsgumman och Alfons på sagostund " // *Ulricehamns tidning* 1989-09-30
- 135 Intervju med Karin Ekegren 1999-09-26
- 136 "Diktävling " // *Ulricehamns tidning* 1983-10-13
- 137 Intervju med Lars Öberg 1999-09-06
- 138 Intervju med Karin Ekegren 1999-09-26
- 139 Okänd författare // *Ulricehamns tidning* 1998-09-01 s 8
- 140 Olvång, Bengt, " Utställningen som medium" // *Biblioteksbladet*, s 105- 106, 1982
- 141 Bruggen, Franz van, " In med bildkonsten på biblioteket!" // *Biblioteksbladet*, s 116, 117, 1982
- 142 "Poststämpel sätter punkt för filatelisternas utställning " // *Ulricehamns tidning* 1978-12-07
- 143 "Utställning om rättvisa " // *Ulricehamns tidning* 1979-10-25
- 144 "Miniutställning om djuphavsseglare" // *Ulricehamns tidning* 1987-02-05
- 145 "Se ungdomens ansikte" // *Ulricehamns tidning* 1987-04-02
- 146 "Minnen och fantasi gav fina rum i lera " // *Ulricehamns tidning* 1987-05-21
- 147 Carlsson, Bernt, "Kvinnlig grafik på biblioteket" // *Ulricehamns tidning* 1987-09-26
- 148 Borgås, Göran, "Utställning med lådor " // *Ulricehamns tidning* 1987-10-15
- 149 B C, "Barn och ungdomar får egen bokvecka " // *Ulricehamns tidning* 1987-10-17
- 150 "Frimärken som bild på stadsbiblioteket " // *Ulricehamns tidning* 1988-01-16
- 151 "Daghemsbarn gör miljöutställning" // *Ulricehamns tidning* 1988-04-16
- 152 "Tingsholmskonst på stadsbiblioteket" // *Ulricehamns tidning* 1988-04-21
- 153 Högborn, Bo, "Skagen i ord och bild på biblioteket" // *Ulricehamns tidning* 1988-05-26
- 154 "Läs något nordiskt" // *Ulricehamns tidning* 1988-06-09
- 155 "Kända grafiker på biblioteket" // *Ulricehamns tidning* 1988-08-18
- 156 Carlsson, Bernt, "Hur naturen brukas på ett riktigt sätt" // *Ulricehamns tidning* 1989-02-09
- 157 Carlsson, Bernt, "Påskbrev- bagatell som försvinner" // *Ulricehamns tidning* 1989-03-02
- 158 Andersson, Katarina, "Dockor på turné" // *Ulricehamns tidning* 1989-04-29
- 159 Ekdahl, Anneli, "Utställning av barn som lärt trafikvett" // *Ulricehamns tidning* 1989-07-06
- 160 Bonnevier, Cecilia, "Fem grafiker på biblioteket" // *Ulricehamns tidning* 1989-09-07
- 161 Bonnevier, Cecilia, "Om kvinnors arbete" // *Ulricehamns tidning* 1989-10-31
- 162 Bonnevier, Cecilia, "Vind i seglen för översättare" // *Ulricehamns tidning* 1990-03-06

KÄLL OCH LITTERATUR FÖRTECKNING

Otryckta källor

Ulricehamns kommunal arkiv

Stadsfullmäktiges protokoll 1919, 1920/ den 15 oktober 1919 § 130

Stadsfullmäktiges handlingar 1925/ protokoll hållet hos drätselkammarens i Ulricehamn första avdelning den 13 oktober 1925

Stadsfullmäktiges protokoll 1948/ Tisdagen den 21 december 1948 § 194, se även bil. 194U och bil. 194V till protokolle

Intervjuer

Intervju med Lars Öberg, tidigare bibliotekschef vid Ulricehamns stadsbibliotek 1999-09-06

Intervju med Ingrid Bråtegren och Gunvor Kettil, tidigare kanslisters vid Ulricehamns stadsbibliotek 1999-09-17

Intervju med Karin Semberg, nuvarande kulturchef i Ulricehamn 1999-08-26

Intervju med Karin Ekegren, bibliotekschef vid Ulricehamns stadsbibliotek(skriftligt svar) 1999-09-26

Tryckta källor

Ahlberg, Malin/ *Författar evenemang på svenska folkbibliotek* .- Borås: Högskolan i Borås, Bibliotekshögskolan/ Biblioteks- och informationsvetenskap, 1999

Andersson, Bibbi, "Musik på bibliotek- inte bara skivlyssning"// *Biblioteksbladet* 1982/11/209

Andersson, Katarina, "Dockor på turné"// *Ulricehamns tidning*1989-04-29.- s 5

Arfwidsson, Karin, "Bokens dag i Ulricehamn blev hela familjens dag"// *Ulricehamns tidning* 1985-11-26.- 7

Arfwidsson, Karin, "Stora och små trivdes på bibliotekets dag"// *Ulricehamns tidning* 1984-10-23.- 4

Asklöf, Kajsa, "Sagan har helat i tusentals år"// *Förskolan* 1998/1/30-31

B C,"Barn och ungdomar får egen bokvecka"// *Ulricehamns tidning* 1987-10-17.- s 5

B C, "Lunchkultur drog många åhörare"// *Ulricehamns tidning* 1989-03-14.- s 4

Boger, Gustaf, "Ulricehamn- allmän och historisk översikt"// *Svenska stadsmonografier*.- Upsala: Ringström & Ringström.- 1959.- s 318- 139

Bolay, Karl H/*Att låna ut konst*.- Lund: Bibliotekstjänst, 1967.-s 46

Bolay, Karl H, "Artotekens samhällspolitiska innebörder"// *Biblioteksbladet* 1976/4/58

Bonnevier, Cecilia, "Fem grafiker på biblioteket"// *Ulricehamns tidning* 1989-09-07.- s 4

Bonnevier, Cecilia, "Musik och Lyrik på biblioteket"// *Ulricehamns tidning* 1990-03-27.- s 4

Bonnevier, Cecilia, "Om kvinnors arbete"// *Ulricehamns tidning* 1989-10-31.- s 5

Bonnevier, Cecilia, "Sportlovskul vid datorn"// *Ulricehamns tidning* 1998-02-10.- s 5

Bonnevier, Cecilia, "Vind i seglen för översättare"// *Ulricehamns tidning*1990-03-06.- s 4

Borg, Kerstin, "Sagostunderna? Så här gör jag!"// *Biblioteksbladet* 1974/7/107

Borgås, Göran, "Bokens dag med kasperteater"// *Ulricehamns tidning*1988-10-25.- s 4

Borgås, Göran, "Spännande dockteater på biblioteket"// *Ulricehamns tidning*1988-03-10.- s 4

Borgås, Göran, "Utställning med lådor"// *Ulricehamns tidning*1987-10-15.- s 4

Bruggen, Franz van, " In med bildkonsten på biblioteket!"// *Biblioteksbladet* 1982/6-7/116,117

Carlsson, Bernt, "Hur naturen brukas på ett riktigt sätt"// *Ulricehamns tidning* 1989-02-09.- s 5

Carlsson, Bernt, "Kvinnlig grafik på biblioteket"// *Ulricehamns tidning* 1987-09-26.- s 4

Carlsson, Bernt, "Påskbrev- bagatell som försvinner"// *Ulricehamns tidning* 1989-03-02.- s 4

"Daghemsbarn gör miljöutställning"// *Ulricehamns tidning*1988-04-16.- s 5

Ekdahl, Anneli, "Utställning av barn som lärt trafikvett"// *Ulricehamns tidning*1989-07-06.- s 4

Enmark, Romulo, " Centre for Library Research"// *Svensk biblioteksforskning*, s 17

Folkbibliotek i tal och tankar/ En fakta rapport från folkbiblioteksutredningen.- Stockholm: Liber, 1982.- s 11, 16,19,165, 166

Forslund, Alexandra, "Släktforskning allt populärare"// *Ulricehamns tidning*.- s 5

Fredén, Nils/ *Böcker bibliotek och kultur: en studie över kulturvanor i fem svenska kommuner*.- Borås: Skrifter från högskolan i Borås, 1987.- s 21

"Frimärken som bild på stadsbiblioteket"// *Ulricehamns tidning*1988-01-16.- s 3

Fullbokat : Göteborgs folkbibliotek 1862- 1972/ Ingrid Atlestam, Madeleine Bergmark, Eva Halász.- Göteborg : Göteborgs stadsbibliotek, 1997.- s 23

- Granberg, Ann/ *Småbarns sagostund*.- Stockholm: Liber utbildning, 1996.- s 41
- Hadenius, Stig, ”Behövs biblioteket för demokratin?”// *Biblioteksbladet* 1978/9/186
- Hallonsten, Sven, ”Om biblioteket och folkrörelserna”// *Biblioteksbladet* 1976/8-9/127,128
- Helander, Karin/ *Från sagospel till barntragedi*.- Stockholm: Carlsson, 1998.- s 9, 17, 21, 22, 25, 26, 81,94
- Hernqvist, Karin, ”Kultur- och föreningsliv: Biblioteksverksamhet”// *Svenska stads monografier*.- Upsala: Ringström & Ringström.- 1959.- s 332- 334
- Hogdin, Susanna, ”Teskedsgumman och Alfons på sagostund”// *Ulricehamns tidning* 1989-09-30
- Högborn, Bo, ”Skagen i ord och bild på biblioteket”// *Ulricehamns tidning*1988-05-26.- s 4
- Isaksson, Britt, ”Videogram- ett nytt medium?”// *Biblioteksbladet* 1974/1/14
- Johannesson, Krister/ Vägen till biblioteket, 1996*Kulturrådet: ny kulturpolitik, del 1: nuläge och förslag*.- Stockholm, 1972.-s 285.- (SOU 1972:66)
- Kungl. Maj:ts proposition 1974:28*.- Stockholm, 1974.- s 203- 204
- ”Kvasirs blod- en isländsk saga”// *Ulricehamns tidning* 1990-02-27.- s 5
- ”Kända grafiker på biblioteket”// *Ulricehamns tidning*1988-08-18.- s 2
- Lindgren, Torgny, ” Kommunernas kulturpolitik”// *Biblioteksbladet*, 1981: 9, s 170-171
- Lång, Helmer, ”Artotek 73 och konstnärernas villkor”// *Biblioteksbladet* 1973/4/80,82
- Martinsson, Anders, ”God aptit på lunchkonsert”// *Ulricehamns tidning* 1987-03-17.- s 4
- ”Miniutställning om djuphavsseglare”// *Ulricehamns tidning* 1987-02-05.- s 4
- ”Minnen och fantasi gav fina rum i lera”// *Ulricehamns tidning*1987-05-21.- s 4
- Nationalencyklopedin*, band 6.- Höganäs: Bra Böcker, 1991.- s 461
- Nationalencyklopedin*, band 11.- Höganäs: Bra Böcker, 1991.- s 518
- Nordström, Tore, ”Allt eller halt- några synpunkter på bibliotekens aktuella situation”// *Biblioteksbladet* 1975/4/78
- Okänd författare // *Ulricehamns tidning* 1998-09-01.- s 8
- Olvång, Bengt, ” Utställningen som medium”// *Biblioteksbladet*, 1982/6-7/105,106
- Persson, Christina, Göran Widebäck” Lokala bibliotek som studieområde”// *Svensk biblioteksforskning*, s 20, 1997

Pohjola, Saga, Robertsson, Åsa/ Kultur ska heller inte alltid vara tillgänglig för alla, 1998.- s 91
”Poststämpel sätter punkt för filatelisternas utställning”// *Ulricehamns tidning* 1978-12-07.- s 1
Regeringens proposition 1996/97:3 kulturpolitik.- Stockholm: Riksdagen, 1996.- s 9, 213

Ridderstad, Per S, ” Book and library history”// *Svensk biblioteksforskning, s 51*

Råd att ha eller råd att vara utan(Serie: Rapport från statens kulturråd 1993:3).- Stockholm: Statens kulturråd, 1993.- s 36

”Se ungdomens ansikte!”// *Ulricehamns tidning*1987-04-02.- s 4

Ska biblioteken göra allt? : Två personliga inlägg i debatten om den allmänskulturella verksamheten.- Innehåll: Biblioteket som bibliotek/ av Erik Östling. Biblioteket som kulturcentrum/ av Tore Nordström.- Lund : Bibliotekstjänst, 1974.- s 21-24, 29-30, 56, 65,67

”Stenberg på biblioteket”// *Ulricehamns tidning* 1998-10-10.- s 11

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket. – Stockholm : Nordsteds ordbok, 1998. – s 35
Thorell, Jan-Åke, ”Uppskattad sagostund på barnbokens dag!”// *Ulricehamns tidning* 1989-10-24.- s 5

Thorell, Jan-Åke, ”Videoutlåning på biblioteket?”// *Ulricehamns tidning* 1989-09-16.- s 7

”Tingsholmskonst på stadsbiblioteket”// *Ulricehamns tidning* 1988-04-21.- s 4

”Toppen med sagostund tycker ulricehamnsbarn”// *Västgöta demokraten* 1965-10-15.- s 12

Torstensson, Magnus, ” Bibliotekshistorisk forskning- ett område som nu bereds möjlighet att utvecklas i Sverige”// *svensk biblioteksforskning, s 31*

Tynell, Knut/ *Folkbiblioteken i Sverige*(Norstedts lilla bibliotek; 13-14) .- Stockholm: Norstedt, 1931.- s 111-114
Ulricehamns kulturnämnd// Årsberättelse, 1990, s 1

Utkast till inriktningsmål för biblioteksverksamheten 1995-03-06

”Utställning om rättvisa”// *Ulricehamns tidning* 1979-10-25.- s 5

Wallin, Kerstin E., ”Valfrid Palmgren- kvinnlig visionär på KB”// *Några hyll(nings) centimeter* (festskrift till Folke Sandgren), Stockholm: Kungl. Biblioteket, 1998.- s 327

Wester, Jörgen, ”Musik och lyrik värmer i vintern”// *Ulricehamns tidning* 1988-03-17.- s 5

Westerdahl, Bengt, ”Visade nyheter på Bokens dag”// *Ulricehamns tidning* 1989-10-23

Vestheim, Geir/ *Fornuft, kultur og velferd.*- Oslo: Det Norske Samlaget, 1997.-s 85,335-336

Westerlund, Stella/*Artotek en studie om artoteks verksamhet i Sverige och några andra länder*(Serie: Rapport från kulturrådet 1982:3).- Stockholm: Statens kulturråd: Riksställningar, 1983.- s 2,3, 5, 59, 66

Zetterlund, Angela, Hansson, Joacim, ”Folkbibliotekens förändring- tidigare forskning om folkbiblioteken och teorier om förändringens natur”// *Svensk biblioteksforskning*

Åkerling, Towe, ”Artotek på sjukhus: Några råd för arbetet”// *Biblioteksbladet* 1973/4/79

Östling, Erik, ”Efter flera tusen sidor Biblioteken ska göra allt”// *Biblioteksbladet* 1973/1/21

Annonser

”Artotek 74”// *Ulricehamns tidning* 1974-04-18.- s 4

Barnteater, ”Hur länge har jag sovit”// *Västgöta demokraten* 1979-04-19.- s 11

”Bokafton i Martin Ekeskogs Bokhandel”// *Ulricehamns tidning* 1960-11-17.- s 2

”Dikttävling för ungdom”// *Ulricehamns tidning* 1983-10-13.- s 12

Dockteater för barn från 2 år, ”Det var en gång...”// *Ulricehamns tidning* 1987-02-21.- s 11

Dockteater för barn 4-5 år, ”I nattens mörkaste timma”// *Ulricehamns tidning* 1989-11-09.- s 11

”Kulturnatta 28/8 – 98”//*Ulricehamns tidning* 1998-08-22.- s 5

”Kura skymning – humor i Norden”// *Ulricehamns tidning* 1998-11-07.- s 32

”Läs något nordiskt”// *Ulricehamns tidning* 1988-06-09.- s 13

”Välkomna till författarafton”// *Ulricehamns tidning* 1981-11-26.- s 12

BILAGA 1

INTERVJUFRÅGOR TILL BIBLIOTEKSCHEF KARIN EKEGREN

- 1) Berätta om vilka kulturaktiviteter som biblioteket haft under din tid som bibliotekarie?
- 2) Har biblioteket Artotek?
- 3) Hur ofta arrangerar biblioteket barnteater?
- 4) Arrangerar biblioteket fortfarande bokafton? Om så är fallet, hur ofta sker det?
- 5) Har det arrangerats dikttävling fler gånger sedan 1983?
- 6) Har biblioteket haft föreläsningar?
- 7) Finns det någon planering för kommande föreläsningar?
- 8) År 1979 föreslogs det pengar till en dockteater, blev det någon sådan på biblioteket?
- 9) Vilken koppling har kulturnämnden till biblioteket?
- 10) När startade den första sagostunden?
- 11) Har biblioteket fortfarande sagostunder, och i så fall hur ofta?
- 12) Är Bibliotekets dag/Bokens dag årligen återkommande?

BILAGA 2

INTERVJUFRÅGOR TILL LARS ÖBERG

- 1) Berätta om vilka kulturaktiviteter som biblioteket haft under din tid som bibliotekarie?
- 2) Hade biblioteket Artotek?
- 3) Hur fungerade Artoteks verksamheten?
- 4) Varför upphörde den?
- 5) Hur ofta arrangerade biblioteket barnteater?
- 6) Arrangerade biblioteket bokafton?
- 7) Har det arrangerats dikttävling fler gånger sedan 1983?
- 8) Har biblioteket haft föreläsningar?
- 9) Vilken koppling hade kulturnämnden till biblioteket?
- 10) När startade den första sagostunden?
- 11) Hade biblioteket sagostunder, och i så fall hur ofta?
- 12) Var Bibliotekets/ Bokens dag årligt återkommande?
- 13) Vilka aktiviteter arrangerades i samband med Bibliotekets/Bokens dag?

BILAGA 3

Intervju frågor till Karin Semberg

- 1) Vilka är de kulturpolitiska målen för biblioteket?
 - 2) Vilken är din roll gentemot biblioteket?
 - 3) Var lägger du in i begreppet allmän kultur i förhållande till biblioteket?
-

